

KARVE

Politikos apžvalga

ESTIJOS IR SUOMIJOS POLITINIS BENDRADARBIAVIMAS VIS STIPRĖJA

Estų užsienių reikalų ministeris Seljama, neseniai sugrįžęs iš Suomijos, kur jis turėjo politinius pasitarimus su suomių užs. reikalų ministru, savo duotame spaudoje pasikalbėjime plačiai pasisakė dėl estų-suomių santykių.

Estų ministeris pabrėžė, kad per įvykusius pasitarimus buvo konstatuota (nustatyta) vienoda abiejų valstybių pozicija į svarbiausius Europos politinius reikalus, ypač kiek tai liečia taikos išlaikymą Rytų Europoje. Šiam tikslui sudaromos sutartys turi būti sveikinamos, jei tik jos nenukreipiamos prieš trečias valstybes. Čia turėta galvoj Rytų pakatas, kuris, anot suomių, neturėtų būti nukreiptas prieš Vokietiją.

LENKIJA NORI ĮSIGALĖTI IR BALTIJOS JŪROJ

Laikiniai sutvarkius lenkų ir Dancigo ginčus, užsienio spaudoje daug rašoma apie lenkų siekimus Baltijos jūroje. Įtakingi laikraščiai pabrėžia, kad nežiūrint Gdynės uosto augimo ir praplėtimo, Dancigo uostas lenkamams turi didelės svarbos grynai politiniu atžvilgiu. Mat, Gdynės uostas tarnauja daugiausia lenkų ekonominiams tikslams, o Dancigas yra svarbus punktas lenkų politiniams tikslams. Vadinausi, lenkai nori sukurti Baltijos jūroje karo laivyną, kuris išlaikytų ten vokiečių ir sovietų jūrų karo pajėgų pusiausvyrą. Nes, kaip žinoma, lig šiol Baltijos jūroje viešpatavo vokiečiai ir sovietai, o dabar greta jų nori užimti tam tikrą vietą lenkai. Sakytam reikalui Dancigas gali suvaidinti svarbų vaidmenį.

LENKŲ UŽSIENIŲ REIKALŲ MINISTERIO SUOMIJOS APSILANKYMO IŠDAVOS

Visa spauda plačiai svarsto lenkų užsienių reikalų ministerio apsilankymo Suomijoje rezultatus. Nors šis apsilankymas buvo atsakymas į suomių užs. reikalų ministerio vizitą Varšuvoje, tačiau, laikraščių žiniomis, per šį apsilankymą buvo apsvaistytas daug aktualių politinių reikalų, turinčių didelės svarbos Rytų Europai, t. y. taip pat ir mums. Svarbiausias lenkų-suomių pasitarimo objektas Rytų Europos pakto reikalai. Kaip žinoma, lenkai šiuo reikalu remia vokiečius, kurie stengiasi visokiais būdais išsisukti iš šio dalyko, norėdami sau palikti laisvas rankas Rytų Europoje. Lenkų ministeris norėjo paveikti suomių, kad šie palaikytų šiuo reikalu lenkų ir vokiečių nusistatymą. Tai iš dalies lenkamams gal būtų ir pavyko, nes suomių jau seniai yra nusistatę prieš bet kuriuos naujus paktus, kurie juos galėtų politiniu atžvilgiu surišti. Mat, sako suomių, jiems pakanka jų nepuolimo sutarties su Sovietų Rusija, nes su kitomis Rytų Europos valstybėmis jie bendros sienos neturi. Tačiau, šie motyvai yra visai kitokie, negu tie, dėl kurių vokiečiai ir lenkai vengia prisidėti prie Rytų pakto. Todėl čia didelio lenkų laimėjimo nebuvo. Bet kitais reikalais lenkų užsienių reikalų ministeris matyt, nerado palankumo suomiuose. Kalbama, kad lenkai nori įtraukti suomių į savo bendrą politiką Baltijoje, kad ten galėtų įsigalėti. Mat, lenkai vis dar neatsisakė nuo savo lig šiol nepavykusių mėginimų sukurti Baltijos sąjungą, kuriai jie galėtų vadovauti. Tačiau, tie lenkų mėginimai, nepaisant pastangų, nepasisekė. Suomija yra daugiau linkusi bendradarbiauti su skandinavų valstybėmis, pagaliau, su Estija, Latvija ir Lietuva, bet ir tai nesusirisdama jokiais santarvės sutartimis.

SOVIETŲ RUSIJA RŪPINASI SAVO KARO LAIVYNU

Paskiausiai dėl anglų-vokiečių jūrų susitarimo ir vokiečių planų Baltijos jūroje, Sovietai atkreipė taip pat didelio dėmesio į savo karo laivyną Baltijoje. Buvo nutarta jį sustiprinti visais atžvilgiais. Sovietai pasiryžę statyti naujus laivus ir taip pat sumodernizuoti senus. Tuo būdu vokiečių, iš dalies ir lenkų, planams viešpatuoti Baltijos jūroje bus užkirstas kelias.

VOKIEČIAI SUSIRŪPINĘ DĖL MŪSŲ MINISTERIO APSILANKYMO ČEKOSLOVAKIJOJE

Vokiečių spaudoje plačiai svarsto mūsų užsienių reikalų ministerio Lozoraičio pasikalbėjimą su čekoslovakų užsienių reikalų ministru Benešu. Vokiečiai šį pasikalbėjimą laiko labai svarbiu ir sako, kad, girdi, Lietuva be reikalo skundžiasi dėl pavojaus, kuris jai gresia iš Vokietijos pusės. Anot vokiečių, Benešas ragino Lietuvą prisidėti prie Rytų pakto, kuris būtų nenukreiptas prieš Vokietiją. Bet tai ir be vokiečių spaudos komentarų (aiškinimų) aišku, nes Lietuva nesirengia pulti ir tik nori save apsaugoti nuo užpuolimų.

MAŽOJI SANTARVĖ POLITIŠKAI STIPRĖJA

Vad. Mažoji Santarvė, į kurią įeina Čekoslovakija, Jugoslavija ir Rumunija, buvo įkurta 1920 m. rugpjūčio mėn. Šiomis dienomis sukako 15 metų nuo jos įsikūrimo dienos, kurią minėjo visa pasaulinė spaudoje. Mat, tos santarvės veikimas turi didelės politinės reikšmės ir svarbos ypač taikos išlaikymui Vidurinėje Europoje. Šią santarvę dabar palaiko Prancūzija ir Sovietų Rusija. Lenkai savo laiku taip pat ją rėmė, tačiau, dabar, susidėję su vokiečiais, pasidarė jos priešais.

Paskiausiai Mažoji Santarvė vis stiprėja ir neseniai pasirašytu statutu suvienodino visų trijų Santarvės narių užsienių politiką, kurios svarbiausias tikslas — neprileisti Austrijos susijungimo su Vokietija ir Habsburgų grįžimo į Austrų-Vengrų sostą.

Pažymėtina, kad Mažoji Santarvė palaiko draugingus santykius su neseniai įkurta Baltijos Santarve ir visais atžvilgiais remia mus.

NAUJAS NAIKINTUVAS

J. A. V. Nortrop firma pasižymėjo suprojektuodama ir pastatydama greitųjų lėktuvų kelis tipus, k. a.: Nortrop „Alfa“, „Beta“, „Gamma“, tačiau ši b-vė dabar išleido kur kas tobulesnį lėktuvą „Delta“. Tai — vienvietis metalinis viensparnis naikintuvas su žemai pritvirtintais sparnais. Konstruktorius laiduoja „Deltai“ 450 km/val. greitį.

Oro kautynėse, būtent, prieš puolant ir pasitraukiant, naikintuvui tenka daryti labai staigių judesių. Tada atsiranda labai pavojingas tam tikrų lėktuvo dalių spaudimas (padidėja net 8 kartus palyginti su normaliu spaudimu). Nortrop paskelbė, kad sumokės net 8000 dolerių tam, kas su „Delta“ pakils 6000 m aukštyje ir iš ten statmenai pikiaruodamas su pilnai veikiančiu varikliu nusileis iki 2500 m ir šitokiame aukštyje, staiga paėmęs horizontalinę lėkimo kryptį, išlygins lėktuvą.

Nors tai ir pavojingas bandymas, bet vis dėlto atsirado drąsuolis.

Lakūnas V. Brinz su „Delta“ pakilo 6000 m ir laimingai nusileido.

Lėktuvas liko sveikas. Šiam bandymui pavykus, Nortrop'as pasiūlė karo departamentui šių lėktuvų gaminimą serijomis.

NAUJI AMERIKOS LAIVAI

Jungtinių Valstybių jūrų laivyno ministerija įsakė pradėti 13 naujų laivų statybą: lėktuvų bazę (15.000 t talpos), lengvą šarvuotį (7.500 t), 3 kontrtorpedininkus (po 1.500 t) ir 3 nardomuosius laivus (po 1.330 t.). Netrukus numatoma pradėti dar 1 šarvuotį (7.500 t), 7 kontrtorpedininkų ir 3 nardomųjų laivų statybą. Kai naujų laivų statyba pasibaigs, Amerikos laivyno tonazas pasieks 1.009.555 t ir bus netoli Anglijos laivyno, kurio laivai turi 1.121.399 t talpos.

ITALŲ MANEVRAI

Didžiųjų italų kariuomenės manevrų pradžia numatoma rugpjūčio mėn. gale. Manevrai bus Austrijos - Italijos pasienyje. Į manevrus pakviesti dalyvauti civiliai ministrai ir viceministrai, kurie turi kariškus laipsnius, o taip pat senatoriai ir atstovai, kurie patys panorėtų dalyvauti manevruose.

Leidžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius mjr. Balčiūnas

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr. KAINA: visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Vilniaus Geležinio Fondo diena

Jau treči metai, kai pirmą sekmadienį po rugpiūčio 26 d. visame krašte minima Vilniaus Geležinio Fondo diena ir šiam fondui renkamos aukos, kurios bus sunaudojamos didiesiems Vilniaus vadavimo darbams. Šiomet Vilniaus Geležinio Fondo dieną minėsime rugsėjo 1 d.

Kodėl Vilniaus Geležinio Fondo Dienos pagrindine data imama rugpiūčio 26-oji? Dėl to, kad norima Vilniaus vadavimo darbą susieti su mūsų kariuomenės 1920 metų garbinguoju žygiu į Vilnių. Tiesa, tais pačiais metais mūsų kariuomenė buvo jau kiek anksčiau įžengusi į Vilnių. Bet šis pirmasis žygis, be rods, buvo atsitiktinis ir jis ypatingesnės reikšmės neturėjo. Visai kitaip yra vertinamas 1920 m. rugpiūčio 26 d. žygis, kuris yra mūsų didelių kovų, sunkaus darbo ir nepriklausomybės gynimo pastangų vaisius. Šiandien jis su didžia pagarba minimas visuose Lietuvos kampeliuose. Minimas ir toli už vandenynų, svetimuose kraštuose ir visur, kur tik lietuvių gyvenama.

Taigi, ir Vilniaus Geležinis Fondas savo švente rugpiūčio 26 dieną pasirinko ne atsitiktinai, bet vadovaudamasis giliu supratimu ir dideliu sudėtingumu Vilniaus vadavimo darbo. Šiam darbui yra lygiai reikšmingi medžiaginiai ir dvasiniai ginklai. Vilniaus kovai yra vienodai brangus ir kardas, ir litas, ir idealus kiekvieno tautiečio darbas, neišskiriamas iš bendro vilnietiško kamieno. Kaip mūsų valstybės atstatymas, taip lygiai ir Vilniaus vadavimas, prasidėjo ir turi prasidėti artoju, baigėsi ir turi baigtis kariu, nes kardui, greičiausia, teks nulemti šioje kovoje. Vilniaus darbas taip pat remiasi gyvu ir

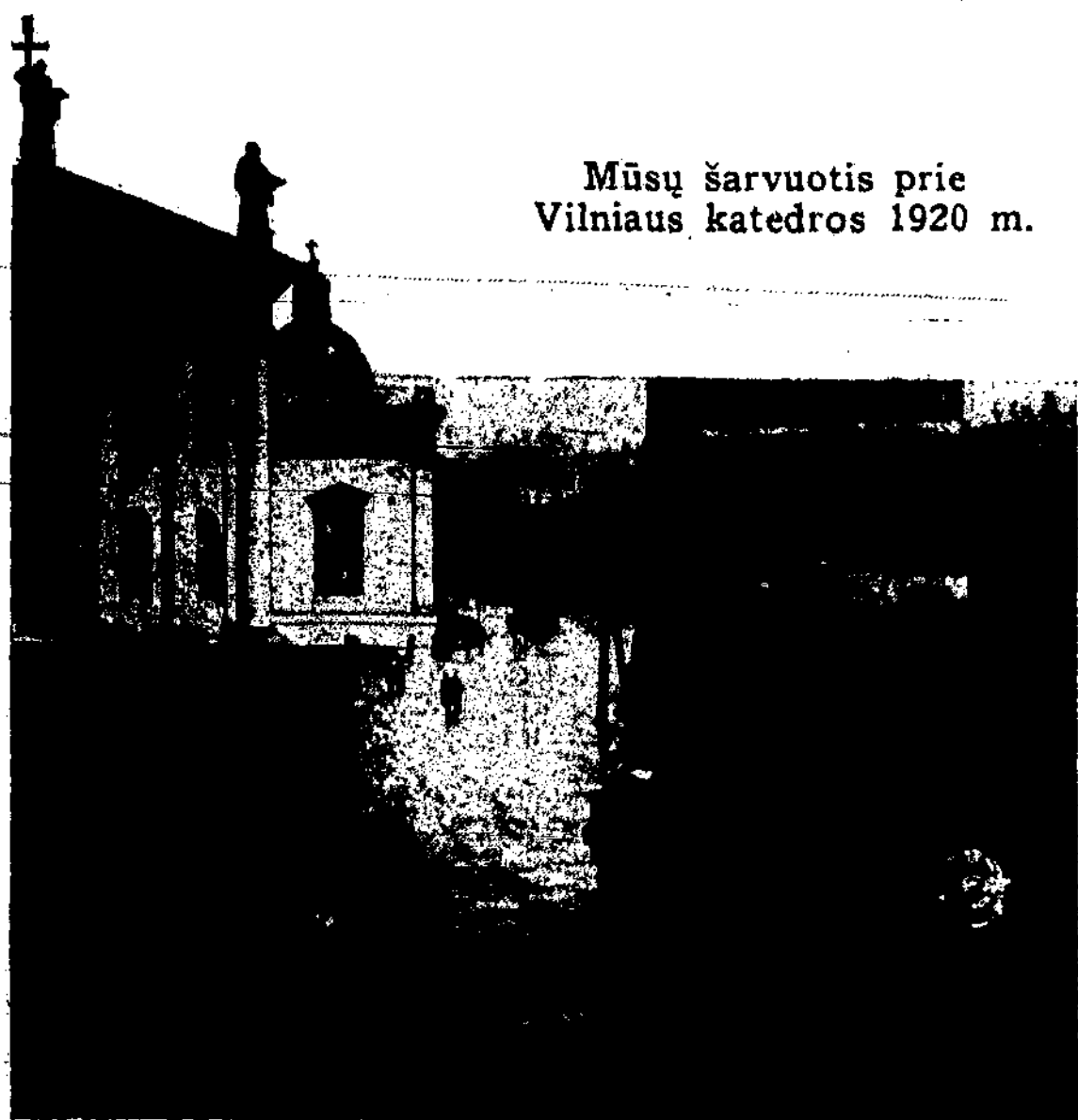
spausdintu žodžiu, bet nepamiršta nė lito reikšmės, nė kardo svarumo. Šitokia kova kratosi mažiausio nesvarumo, bręsta ligi didžiausio atskiro žmogaus pasiaukojimo, jausmo naivumą pakelia svaria vertybe. Dėl to šiam darbui nėra jokio keistumo gretinti pinigą su kardu, medžiaginę auką su gyvybine, Vilniaus Geležinio Fondo dieną jungti su kariuomenės žygio į Vilnių sukaktimi.

Pustrečių metų veikęs Vilniaus Geležinis Fondas į savo talkininkų eiles jau suspėjo suburti gražų skaičių mūsų tautiečių. Žinoma, fondas savo kapitalais dar negali pasididžiuoti. Jie yra dar menki, tačiau reikia atsiminti, kad tik jo didžiojo darbo pradžia. Ir tas trumpas pustrečių metų laikas jau duoda gražių vilčių. Į fondo gausių talkininkų eiles stoja visi lietuviai. Juk iš tiesų, reiktų skaityti mūsų tautine nuodėme, jeigu per pustrečių metų nepajėgėme Vilniaus darbams paaukoti keliasdešimt centų. Maža yra patiems tik aukoti. Reikia šiam darbui ir aukotis. Reikia kaskart vis daugiau surasti fondo rėmėjų. Į Vilniaus Geležinio Fondo darbą visus raginti yra malonu. Čia reikalas aiškus, idėja didi, o galimumas taip pat visiems lengvai prieinamas. Juk dvidešimt centų Vilniaus pasui ir ženkleliui — tai tokia auką, kurią gali duoti ir vargingiausias mūsų tautietis, sutaupęs iš savo vargo pinigėlių.

Darius ir Girėnas mūsų tautai praskynė kelius į erdvę. Didieji mūsų žmonės nurodė įvairias gyvenimo kryptis. Gi Vilniaus Geležinis Fondas mums rodo kelią į Vilnių. Tautai yra reikalingi ir ereliai, kurie padangėmis skraidytų. Jai taip pat reikalingi ir tie kuklūs darbininkai, kurie sąžiningai vykdydami savo tautines bei pilietines pareigas nudirba didžius darbus. Tiesa, pastarųjų darbas nėra garsingas, bet jis yra didingas, kruopštus ir našus. Vilniaus Geležiniam Fondui kaip tik ir yra reikalingi tie pilkieji didvyriai, kurie savo negarsiu, kukliu darbu skina kelią į Vilnių. Vadinas, fondui reikalingi talkininkai, kurie ne tik patys aukotų Vilniaus vadavimo darbams, bet ir kitus ragintų aukoti. Fondui taip pat nesvarbu, kad aukotume stambias sumas. Jam svarbu, kad nors mažai, bet aukotume visi ir nuolat. Sakysime, kiekvienas mūsų kas mėnuo paaukuoja po 10 centų. Tai per metus visa tauta sudėtų apie 2 milijonu litų. Tai jau stambus kapitalas, su kuriuo galėtume dirbti labai didelį, labai rimtą Vilniaus vadavimo darbą.

Tuo tarpu, pagal naujai pakeistąjį Vilniaus Geležinio Fondo statutą, pusė fondo kapitalų bus nepajudinama. Jie gulės bankuose tol, kol Valstybės Galva svarbiame reikale leis šią geležinę skrynią atidaryti. Antroji pusė fondo sumų jau dabar dirbs konkretų Vilniaus vadavimo darbą.

Turime pripažinti, kad Vilniaus vadavimo reikalamis aukojame nedaug. Kodėl? Ar dėl to, kad nėra

Mūsų šarvuotis prie
Vilniaus katedros 1920 m.

Pirmasis pasaulio lietuvių kongresas pasibaigė

Po iškilmingo atidarymo, apie kurį buvo rašyta paskutiniame „Kario“ numeryje, kongresas išrinko kelias komisijas. Po to prasidėjo paskaitos.

Pirmą paskaitą „Lietuvių tautos paskirtis“ skaitė prof. Z. Žemaitis. Jis išrodė, kad lietuvių tauta yra gyvas organizmas, ką ji yra davusi ir ką gali duoti žmonijai. Suglausdamas savo paskaitos mintis, prof. Z. Žemaitis išaiškino, kad Lietuva, kaip nedidelė valstybė, gali patarnauti žmonijai, išsaugodama nesumechanintą, pilnutį žmogų, kaip ji per amžius rūpestingai išsaugojo šiaudinėje pastogėje savo sielą.

Doc. A. Raulinaitis savo paskaitoje „Užsienio lietuviai ir Lietuvos aspiracijos“ kvietė lietuvius daugiau susirūpinti tautine kultūra, tautine savigarpa. Tautinei kultūrai kelti Lietuvoje, o paskui ir užsienio lietuvių kolonijose, turi būti į darbą sistemingai įjungtos visos tautinės kultūros įstaigos. Baigdamas paskaitą prelegentas nurodė, kad neatidėliojant reiktų įsteigti viso pasaulio lietuvių tautinis institutas, kurio pareiga būtų pažinti ir nagrinėti kiekvienos lietuvių kolonijos specialius reikalavimus ir patiekti kiekvienai kolonijai atskirą tautinio veikimo planą.

Prof. F. Kemėšio paskaitoje „Užsienio lietuvių švietimo reikalai“ buvo nurodyta, kad visame pasaulyje gyvena apie 4.520.000 lietuvių. Normaliai skaitant, apie 2% (apie 900.000) jos yra mokyklinio amžiaus jaunimas, kuris turėtų lankyti savas mokyklas. Tačiau taip nėra, nes užsienio lietuviai turi tik 85 savas mokyklas, kurias lanko apie 12.000 jaunimo. Mūsų visuomenė turėtų įsteigti išeivių mokyklos fondą, kuris rinktų ne tik pinigus, bet ir mokslo priemones.

Prof. K. Pakštas savo paskaitoje „Kame lietuviai galėtų dar kolonizuotis“ išrodė, kad ligšiolinę lietuvių emigraciją reikia keisti kolonizacija. Kaip dar likusius laisvus geros žemės plotus, jis pažymėjo: Kanadą, Aliaską, P. Ameriką, Afriką, Australiją ir net Didžiojo Vandenyno pietines salas.

Kalbėdamas apie pasaulio lietuvių sąjungą, adv. R. Skipitis išaiškino, kodėl ji yra reikalinga. Jo manymu, tik artimas užsienio lietuvių bendradarbiavimas su Lietuva ir jos lietuviais išeivių jaunuomenę gali su laikyti nuo ištautėjimo.

Kongrese dar buvo skaitoma ministerio ats. plk. P. Žadeikio paskaita apie ekonominį užsienio lietuvių bendradarbiavimą su Lietuva ir mok. E. Pažeros paskaita apie užsienio lietuvių jaunimą.

pinigų. Ne. Kam nereikia, tai pinigų yra. Už svaigalus kasmet sumokame dešimtimis milijonų. O ar jie yra būtinais reikalingi dalykai? Pagaliau, kiek mes išleidžiame prabangai ir kitiems nereikalingiems dalykams!

Rugsėjo 1 d. minėsime kariuomenės žygio į Vilnių 15 metų sukaktuves ir drauge minėsime Vilniaus Geležinio Fondo dieną. Tą dieną mūsų namus lankys Vilniaus Geležinio Fondo talkininkai. Neišleiskime jų tuščiomis ir su nusiminimu. Aukokime, kiek galime. Būkime dar tauresni: nelaukime, kol mus lankys. Patys eikime į paštus, į fondo komitetus ir įneškime savo plytelę į Vilniaus kovų tvirtovę. Tegul ši Vilniaus Geležinio Fondo diena nepraeina mūsų aukomis nepažymėta!

Kongreso proga, rugpiūčio 12 d. Vytauto Didžiojo muziejuje ir Vytauto Didžiojo universitete buvo atidarytos trys parodos: Lietuvių meno apžvalginė, kilimų ir dr. A. M. Račkaus muziejus ir spaudos bei kultūros paroda. Jas visas atidarė ministeris pirmininkas J. Tūbelis, dalyvaujant daug visuomenės, mokslo bei kultūros atstovų.

Lietuvių meno apžvalginėje parodoje su savo kūriniais dalyvauja net 52 mūsų dailininkai. Ši paroda jau yra įdomi tuo, kad po 1920 metų tokio plataus masto Lietuvoje ji yra pirmą kartą. Parodos eksponatai užima kelias erdvas muziejaus sales.

Žinomojo sodžiaus meno mėgėjo dail. A. Tamošaičio kilimų paroda taip pat yra gausi, įdomi ir vertinga. Ji rodo, kad mes pritaikomojo meno srityje sparčiais žingsniais žengiame pirmyn ir galime sukurti savo pritaikomąją dailę.

Dr. Račkaus muziejuje, kaip jis pats pažymi, yra ne koki nors gražumai, bet kandžių suėstos relikvijos, kurios liudija, kaip Amerikos lietuviai dirbo Lietuvos gerovei. Iš tiesų, įėjęs į Vytauto Didžiojo universiteto salę, gali pamatyti gyvą, apsiginklavusią Amerikos lietuvių kariuomenę. Tuoju galima suprasti, kaip buvo rengiamos didžiulės Amerikos lietuvių eisenos, kaip lietuviai tokiais momentais papuošdavo savo krūtines ir t.t. Čia yra seniausios Amerikos lietuvių organizacijų ir bažnytinės vėliavos, buvusios jų kariuomenės ginklai, maršalų kepurės, pasižymėjimo ženklai ir t.t.

Pasaulio lietuvių kongreso ekskursija Varėnoj prie Nepriklausomybės paminklo. Viršuj: prie skiriančio nepriklausomą Lietuvą nuo pavergtosios stulpo (lenkų pastatyto) ekskursininkai sveikina pavergtuosius brolius

Pr. Gaižučio foto

Pėstininkų kuopa rugpiūčio 15 d. Kauno aerodrome dainuodama praeina pro pasaulio lietuvių kongreso atstovus ir svečius
Pr. Gaižučio foto

O kur turtingiausias pasauly numizmatikos rinkinys! Pagaliau, Dariaus ir Girėno skyrius, „Lituanikos“ daly, kurios po Soldino katastrofos buvo dingusios Vokietijoje. Tai vis brangus turtas, kurį garbingasis tautietis dr. Račkus visą padovanojo Lietuvai.

Greta visos eilės posėdžių, paskaitų, parodų, konferencijų, kongreso dalyviams dar buvo suruošta įvairių ekskursijų į žymesnes, įdomesnes bei istorines mūsų krašto vietas, suruošti keli koncertai, opera „Aida“, sporto rungtynės, gražiai pavykęs, įspūdingas skautų laužas Kauno pilyje, baidarių paradas ir t.t. Tačiau bene giliausio įspūdžio ir gražiausių atsiminimų užsienio lietuviams padarė mūsų kariuomenė, kurie ją matė gražiai, iškilmių maršu žygiuojančią, prakaituotą, dulketą Gaižiūnų poligone besirengiančią tėvynę ginti ir

Kauno aerodrome, įvairiais veiksmais bei sportu pasirodančią.

Rugpiūčio 13 d. anksti rytą apie 60 kongreso atstovų išvyko į kariuomenės poligoną pažiūrėti mūsų tėvynės gynėjų didžiųjų darbų. Svečiai džiaugėsi iš nakties miego bundančia Lietuvos gamta, pakeliui su tiktais puikiais reginiais. Privažiavę poligoną, kongreso dalyviai iš karto pateko į patį „kautynių“ lauką, kuriame nuo kelių aukštumų puikiai matyti mėlynųjų ir raudonųjų pozicijos. Pratime dalyvavo pėstininkai, kavalerija, artilerijos grupė, aviacija, gurguolė, ryšininkai ir sanitarija. Gen. št. mjr. Purelis ir kiti karininkai svečiams aiškino pratimo uždavinį, plačiau supažindino su jo vykdymu ir su abiejų „priešų“ užimtomis pozicijomis bei aplinkuma.

Pasaulio lietuvių kongreso ekskursija ant Perlojos tilto
Pr. Gaižučio foto

Amerikos lietuvių kariškosios uniformos Dr. Račkauskas muziejuje.

(Žr. š. m. „Kario“ Nr. 31 „Amerikos lietuvių kariuomenė“)

Tarp jų stovi (be kepurės) pats Dr. Račkauskas

Pr. Gaižučio foto

Domėdamiesi mūsų kariuomenės dideliais darbais, užsienio lietuviai nuo poligono lauko rinko granatų skeveldras, šovinių gilzes ir sakė, kad visa tai vešis atgal, parodys savo artimiesiems ir jiems visiems perduos gražiausius išpūdžius apie narsią mūsų kariuomenę. Jiems patiems šios poligono laukų dovanos bus gražiausias mūsų kariuomenės prisiminimas. Kongreso dalyviai ypatingai domėjosi pratimų nagrinėjimu, kuris buvo tikrai išpūdingas.

Pavakary svečiai dar apžiūrėjo karių palapines, tų palapinių miestą, pačių karių rankomis pastatytą, išmargintą, išgražintą visokiais tautiniais ornamentais, statulėlėmis, padarytomis iš molio, smėlio, eglių šakelių ir akmenėlių. Kongreso dalyviai taip buvo sužavėti ir uždegti kariuomenės darbu, kad grįždami atgal pažymėjo, jog prireikus jie visi iš už jūrių, iš už vandenynų važiuos Lietuvos ginti.

Rugpiūčio 15 d. kongreso dalyviams karo aviacijos aerodrome buvo surengtas kariuomenės pasirodymas, kurio, be užsieniečių, dar žiūrėjo apie 25.000 vietinių gyventojų, atvykusių net iš tolimesnių kampelių. Pirmiausia, pėstininkų kuopa parodė grupinę mankštą, kautynių skyriaus puolimą, ryšių šunų pratimą ir pro žiūrovus praėjo dainuodama „Leiskit į tėvynę, leiskit pas savus“. Ši daina daugeliui užsienio brolių išspaudė ašaras.

Šaulių degazatorių komanda parodė, kaip reikia nuvalyti užnuodytą plotą. Artilerijos grupė parodė figūrinį važinėjimą riščia ir šuoliais; be to, dar baterijos išvažiavimą į atvirą poziciją. Gusarų eskadronas pademonstravo kirtimus, dūrimus ir raitelių žaidimus, kurie žiūrovuose kėlė ovacijas. Pasirodymo gale dar rikiuotėje praužė penki karo aviacijos lėktuvai, o vienas lėktuvas parodė kelis aukštojo pilotažo numerius. Svečiai susilaukė ir gražaus siurprizo — „oro traukinio“. Tarp debesų, tolumoje pasirodė lėktuvo vežamas iš Nidos sklandytuvas. Tai oro paukštis, kurio daugelis dar buvo nematę. Smarkiems vėjams siaučiant ir audrai artinantis, sklandytuvas buvo atkabintas nuo lėktuvo ir paliktas 1000 metrų aukštumoje. Naudodamasis oro srovėmis, darydamas įvairius triukus, sklandytuvas gražiai nuplaniravo žemėn. Tuojuo minia prisiveržė pro tvarkos saugotojus ir apsupo nelauktą svečią.

Pereitą šeštadienį, rugpiūčio 17 d., pirmasis pasaulio lietuvių kongresas susirinko savo paskutiniam posėdžiui. Pirmininkas Skipitis pranešė, kad kongrese dalyvavo 105 užsienio lietuvių atstovai. Po to buvo priimti kongreso nutarimai.

Pirmiausia, kongresas, apsvaistęs visus tautos reikalus, nulenke galvą prieš tuos lietuvių tautos didvyrius ir darbuotojus, kurių krauju ir pastangomis atstatyta nepriklausoma Lietuvos valstybė su laisvu išėjimu į lietuviškąją jūrą per Klaipėdos uostą ir pasi-

Gusaras pasaulio lietuvių kongreso atstovams ir svečiams rugpiūčio 15 d. rodo dūrimo meną

Pr. Gaižučio foto

žadėjo remti visas Lietuvos vyriausybės pastangas, tvarkant nepriklausomą Lietuvos valstybę ir atgaunant teises į Lietuvos Rytus su sostine Vilnium. Be to, kongresas dar priėmė ekonominiais, kultūros, gyvenamojo momento ir kitais reikalais nutarimus. Drauge jis nutarė įsteigti pasaulio lietuvių sąjungą. Čia pat į jos laikiną valdybą buvo išrinkti: R. Skipitis, red. L. Šimutis, J. Bulaitis, prof. K. Pakštas, kan. A. Steponaitis, dr. J. Leimonas, red. St. Vitaitis, prof. K. Sleževičius, red. J. Kalnėnas ir prof. F. Kemėšis.

Baigdamas savo darbus, kongresas padėkojo Valstybės Prezidentui A. Smetonai už kongreso atidarymą ir globojimą, vyriausybei, spaudai ir visuomenei už malonų vaišingumą ir visokią paramą kongreso darbams ir jo atstovams. Kongresas baigtas, kaip ir pradėtas, tautos himnu.

Sekmadienio rytą užsienio lietuviai išvyko į Klaipėdos kraštą susipažinti su jo gyvenimu ir lietuvių kovomis dėl savo teisių.

Amerikiečiai — mūsų kariuomenės svečiai

Reportažas iš kariuomenės pasirodymo 1934 m. rugpiūčio 15 d.

Tūkstantinė, margaspalvė minia tirštai driekiasi aplink visą didžiulį karo aviacijos aerodramą. Priešakinėse vietose, iš kurių arčiausia ir geriausia stebėti visą mūsų kariuomenės atskirų dalinių pasirodymą, pilna tų žiūrovų, kuriems skiriama šioji šventė. Ir neįgudusi akis tuoj išskirs šiaudines, plokščias amerikoniškas skrybėles, vaizdžius naujojo pasaulio moterų parėdus ir nerūpestingus, kupinus linksmumo ir patenkinimo iš tolimųjų šalių atvykusių tautiečių veidus.

Šauliai degazatoriai valo apnuodytą žemės plotą
Pr. Gaižučio foto

Šalia tribūnos lietuviams sportininkams rezervuotos vietos. Kauniečius, flegmatiškus ir negreit pasiduodančius entuziazmui, greit išjudino sportininkai, kurie vietomis pertraukdavo rimtį sekant grupinę karinę mankštą.

Baltais, atraitytomis rankovėmis, marškiniais, lygios karių gretos rodė durtuvų veiksmus.

— Hello!.. — šaukė šviesiaplaukis krepšiasviedininkas, Čikagos universiteto auklėtinis. — Puiku, vyrai!.. Bravo!..

Visa amerikoniška sportininkų kolegija į taktą mušė bisus po atliktų mankštų.

— Puiku!.. Kar kartą!.. Puiku!..

Gražu iš šalies žiūrėti, kaip vykusiai sporto aikštėse užjūrio lietuviai atsistojo, išsitempė jų raumeningi liemens ir delnai skardžiai plojo mūsų kariams sportininkams.

Tą vakarą jie nuoširdžiai kalbėjo, kad nė vienos Marden Garden (žymus Amerikos sporto stadionas) bei Čikagos Sporto Forume pasaulinės reikšmės kumštytynėse arba apakinančio tempo rugby rungtynėse, būdami publikoj, tokių gražių įspūdžių nepergyvenę.

*

Vikrūs mūsų raudonspalviai gusarai seniai yra nusipelnę simpatijų visoj Lietuvoj. Rugpiūčio 15 d. gusarai turi pasididžiuoti, kad jie susilaukė ir dailiosios, tarp dangoraižių užaugusios lyties šypsenų ir pagyrimų.

E. Šemaičiūtė, garsi Amerikos lietuvaitė plaukikė, čia Lietuvoje net tarp mūsų vyrų sportininkų neradusi 100 m distancijoj konkurento, sekė iškilmes nuo pradžios iki galo. Vakare turėjau progos paklausti gabios sportininkės.

— Kokie įspūdžiai iš aerodromo?

Nesvyruodama E. Šemaičiūtė atsakė:

— Šiandien savo kariais daugiau gėrėjausi, negu kitados West Pointo (garsi Amerikos karo mokykla) kadetais.

— Ir kas gi geriausiai patiko?

— Gusarai!.. Tai bent vyrai, jų žirgai ir miklumas!..

*

Baterija išvažiuoja į atvirą poziciją. Lekia vadas nuogu kardu rankoje, paskui jį žvilga arkliai ir žalsvi kariai, atrodo iš vien sutapę su visa judančia mase. Kurčiai dunda patrankos ir žaidžia saulės spinduliai ant kardų ašmenų ir karabinų vamzdžių.

Baterija pasisuka. Dar nespėja nustoti riedėję pabūklai, kai pabūkliniai šoka žemyn. Lafetas atsiremia žemėn, spyninis ir taikytojas jau sėdi savo vietoje, imami iš dėžių sviediniai.

Tach!.. — šiurpus pirmas šūvis. — Tach!.. Tach!.. — atsiliepia ir kitos patrankos, mesdamos iš žiočių liepsnos liežuvius ir trenksmą, kuris aidi toli, toli per visą Linksmadvarį.

Šalia manęs stovįs margaspalviu kostiumu vyras nuoširdžiai ploja, kažin ką šaukia, šypsosi ir... verkia. Netikiu, atidžiau žvilgterėjau. Taip — kelios stambios ašaros ant veido. Pastebėjęs mano susidomėjimą, be įžangos nepažįstamasis kreipiasi. Kalba aiškiu amerikonišku akcentu, tačiau laisvai, draugiškai.

— Netikėjau, kad matysiu kada nors Lietuvos kareivius.

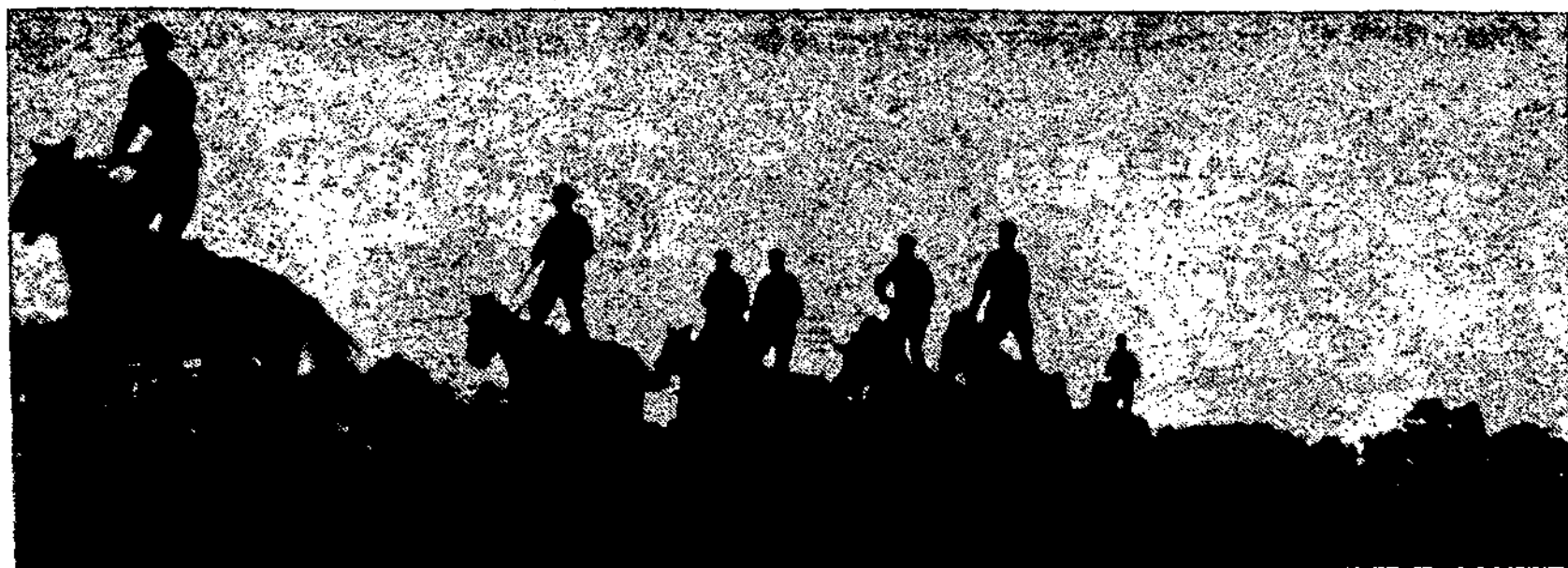
Baterija staiga sujuda, šūvio nebegirdėti, kareiviai vėl sėdi savo vietoje, arkliai trypteli. Aido garsas dar neišnyko, o patrankos viena kitą lenkdamos nyksta iš publikos akių.

— Nesitikėjau matyti Lietuvos kareivių!.. — kartoja mano pažįstamas. — Aš pats esu geriausią

Šauliai degazatoriai rugpiūčio 15 d.
Kauno aerodrome

Pr. Gaižučio foto

Mūsų gusarai pasaulio lietuvių kongreso atstovams ir svečiams rodo savo miklumą
Pr. Gaižučio foto

savo jaunystės dalį ir jėgas atidavęs svetimųjų ginklams tarnaudomas.

Tikėkite, aš senas marinas, išplaukiojęs 8 metus didžiajame Amerikos karo laivyne. Nei per jokias kautynes, nei per jokus manevrus labiau nesijaudinau, kaip šiandien... Daug mažesnį garsą ir menkesnį vaizdą suteikė man jūrų patrankų kanonados, nuo kurių šaudymų, rodos, plyšta pusiau galva!.. Šiandien pamačiau, ko niekad nesitikėjau. Lietuvišką artileriją!.. Lietuviški artilerininkai!..

Senas vilkas, jūrų artilerininkas, nutrynė užsilikusią ant veido džiaugsmo ašarą.

*

2 p. pulko karių dalinys stovi prie Žagariškių kaimo poilsy, po atliktų pasirodymo veiksmų. Šautuvai gubose, kareiviai laisvai kalbasi, šnekučiuojasi, rūko.

Prie arčiau stovinčio ir sekančio gusarų džigita vimą eilinio kareivio staiga stabtelėja vidutinio ūgio, pagyvenęs, sveiko raudono veido vyras. Rankoje laiko lengvą, minkštą skrybėlę, marga skarele šluosto prakaitą.

— Gerą dieną! — pradeda kalbą. — Šiandien gerokai darbo pridarėme. Šilta diena... Daug vargo!..

Kareivis pasitempia, žvalia išvaizda šypteli:

— Koks gi čia vargas. Mums tik malonumas parodyti ką mokame, kaip ginklą vartojame.

Svečias atidžiai permeta karį nuo kojų iki galvos. Pasitaikęs vyrukas gražiai nuaugęs, liemeningas, viskuo patenkintu veidu.

— Sunkū jums tarnauti?... — klausinėja nepažįstamasis. — Ar visi su noru atvykstate iš namų?

— Gailimės, kai reikia skirtis su kareivinėmis ir kareivio gyvenimu. Tie pusantrų metų prašvilpia kaip viena diena, — gražiai ir drąsiai atsako eilinis.

Svečias šypsosi plačiai ir laimingai.

— Tik 23 metai praėjo!.. 1912 metais pabėgau į Ameriką nuo tarnybos rusų kariuomenėj... Kaip tada mes visi drebėjome ir bijojome kareiviškos duonos... O šiandien! Norėčiau, kad grįžtų anos dienos, jauni metai ir būtų savo kariuomenė. Joje mielai tarnaučiau.

Sujaudintas farmeris N. iš Visconsin'o ištraukia brangių amerikoniškų cigarečių liekanas ir pratesia kareiviui.

— Užsirūkysime... — draugiškai takšuoja per petį.

*

Graži, turtinga šeimynėlė pirmoj eilėj. Jaunoji karta: paauguolis berniukas ir 18 metų mergaitė net persisvėrę per aptvarą, taip susidomėję rodomais dresuotų karo šunų pratimais.

— Tėte... — šaukia mergytė. — Nupirk mums vieną tokį... Smito gudriausi vilkiniai menkesni už šiuos... Ak! Kaip šoka!.. Žiūrėkit, čia sprogo, o jis vistiek neša ant nugaros ir bėga kur pasiūstas!..

Tėvas net virpa nuo plojimo, kai gudrus gyvulys kartu su savo šeiminku atlieka sukinius, arba šliaužia žeme suglaustomis ausimis.

— Puikus gyvuliukas! Gera tokį turėti ten mūsų farmoj. Kažin kur būtų galima jų čia pirkti? — kreipiasi į arčiau stovintį karį, — ar šie kariški šunes paroduodami.

*

Dangus pajuodavo, kaip smala teptas. Audros debesys iš saulėtos, karštos dienos padarė tamsų, baimę žadinantį pavakarį. Pradėjo kristi pirmieji lašai ir šiurenti įkaitusius veidus šaltas vėjas. Jautresni žiūrovai pradėjo skubėti, vengdami šiurpios, po nepaprastos kaitros, lietaus audros.

Du jauni amerikiečiai užmiršo audrą, lietu, pasirodančius žaibus. Pakėlę galvas jie sekė, kaip aukštai, susiglaudus greta, oro srovių mėtoma, iš penkių lėktuvų eskadrilė prasineša pro publikos galvas.

— Čia Anbo IV... — kalba vienas jų. — Pačių lietuvių sukonstruota ir pagaminta.

Sidabrinės spalvos naikintuvas staugdamas pradeda vartytis. Jo balti sparnai, liemuo juodame dangaus dugne žiba nepaprastu ryškumu.

Lakūnas debesyse viešpats. Jo ranka negyva mašina puola žemyn, krinta pašėlusiu greičiu, atsistoja stačiai, apsisuka kelis kartus neregėtu miklumu ir šauna aukštyn. Vėl verčiasi ant nugaros, svyruoja, persisuka, išnyksta ir vėl atsiranda iš žemai esančių debesų.

Stebiu iš pastogės abu amerikiečius. Amerika — aviacijos pramušgalviškų triukų šalis. Argi mūsų tautiečiai dabar stebisi? Lietus krinta ant jų, pilasi per veidus, ant gražių kostiumų, apačioj po kojomis plaukia dideli klanai. Vėjas draiko plaukus. Judina juos tars mirusius...

Jų akys susitraukia, veidai išsitempia, kai lėktuvas pikiruoja žemyn ir prie pat žemės vėl užsiplėšia aukštyn toli palikdamas žemę. Dabar juodu šypsosi patenkinti.

Kai didėjanti audra privertė ir lėktuvus ieškoti prieglaudos aerodrome ir kai sidabrinis naikintuvas palietė žemę — abu amerikiečiai tik dabar sujudo.

— All right!.. — šūktelėja. — Lietuviai geriausi lakūnai!

Jie šoka slėptis nuo įpusėjusio lietaus, rodydami atvirus, laimingus veidus.

Donatas

Žygiai

Apie šių dienų pėstininkų tinkamumą ir jų pasirėngimą kautynėms sprendžiama ne tiktai iš įvairių kautynių būdų pažinimo ir elgesio bei vartojimo duotų jiems ginklų, bet taip pat daug dėmesio kreipiama į sugebėjimą tinkamai žygiuoti. Todėl pėstininkai ir turi iš senų senovės tokį pavadinimą, kad juda savo kojomis. Moderniškiausias karas pėstininkams stato kitokių reikalavimų: didelių žygių ir greito jų įvykdymo. Be to, pėstininkų dalinys, atlikęs didelį žygį, prireikus turi be poilsio į kautynes stoti. Normalus 25 km dienos žygis jau atgyveno savo laiką; dienos žygiai 35—40 km ir daugiau vykdomi jau dabar ir kitose kariuomenėse ir, be abejo, nėra naujiena ir mūsų kariuomenei, ypač mūsų nepriklausomybės karo. Patyrimas aiškiai rodo, kad ir kautynėse pėstininkai tiek nenukenčia, kaip žygiuose, jeigu jie vykdomi netinkamai paruošti. Todėl žygiams paruošti ir vykdyti turi būti skiriama daug rūpesčio.

1) Štabuose kiekvienas žygis smulkiai paruošiamas, atstumai tiksliai išmatuojami, žygiui parenkami tinkamiausi keliai, stambesniems vienetams paskiriami atskiri keliai, kad neišvyktų nereikalingų susidūrimų tarp dalių kelių kryžkelėse. Jeigu vadovybė randa reikalingu, keliai žvalgomi ir paženklinami, ypač tas svarbu naktį.

2) Viršininkai rūpinasi, kad visi pasiruošimai žygiui būtų laiku atlikti, kad valdiniai prieš žygį tinkamai pailsėtų, gautų šilto valgio ir kad į gertuves pasiimtų virinto vandens arba kavos.

3) Kiekvienas pėstininkas prieš žygį turi pats apie save pasirūpinti ir jam pasirėngti. Svarbiausias rūpestis tai jo susisiektimo priemonė — kojos. Kojų švara — pagrindinis dalykas. Ilgi nagai, nuospaudos turi būti pašalinta, kojos išplautos šaltam vandeny. Apsileidimas ir neatidumas paskui sunkiai atsiliepia.

4) Pėstininkas turi nemažiau rūpintis savo batais ir autais. Autai arba kojines turi būti švarūs, prieš aunant sausi ir tinkamai užvynioti, kad einant nesusismauktų ir neprimuštų skaudulių. Batai turi būti nešioti ir tinkamai ištepti; kieti batai spaudžia ir greitai pritrina kojas.

5) Tolesnis rūpestis, tai apranga. Apranga turi būti pritaikyta prie kūno taip, kad nespauštų, bet ir nesitabaluotų; blogai pritaikyta apranga kankina jos nešiotą; jeigu viskas sutvarkyta pagal reikalavimus ir taisykles, svoris išdėstytas teisingai, aprangą nešioti nesunku.

6) Pasiruošus ir tinkamai susitvarkius galima eiti poilsio ir miego. Sąmoningas kareivis poilsį su-

ŽIRGUI

Bėri žirgai žemę ardo —
Žirgai neša mūs didvyrius.
Bėri žirgai žemę ardo —
Rengia puotą prieš vyliams.

Op, žirgeliai, lėkit šuoliu, —
Jūsų kelias gėlėms klotas, —
Neškit raitelį narsuolį,
Kur lietuvis pašarvotas.

Kanopuokit ten į rytus,
Skelbkit kovą prieš arui,
Ir dar rasai nenukritus...
Op, žirgeliai, duokit garo.

Ei, žirgeliai, lėkit šuoliu, —
Jūsų kelias vainikuotas, —
Neškit raitelį narsuolį, —
Į Vilnios laisvės puotą!

Kar. asp. Pet. Rinkūnas

naudoja rūpestingai: nesivalkioja poilsio metu, bet galvoja, kas laukia jį rytdieną.

7) Prieš pradėdamas žygį kiekvienas pėstininkas turi pavalgyti ir pripildyti gertuvę vandens arba kavos. Žygio metu nelaikas rūpintis gėrimu, o gal jo kelyje ir visai nerasime. Savo draugų skriausti taip pat negalima, nes ir jie gerti nori.

8) Išėiti skiriamas trumpas laikas; vengiama nereikalingo stovėjimo, nes stovėjimas bei laukimas vargina daugiau negu žygis. Išsirikiavus visi viršininkai apžiūri ir patikrina savo valdinius, ar viskas įvykdyta, kaip buvo įsakyta.

9) Kiekvienas dalinys žygiuoja tvarkingai dešinėje pusėje kelio, neišsitiesia ir neužima viso kelio platumos, kad nekliudytų žygiuojantiems kita kryptimi.

10) Jeigu viršininko buvo leista, žygiuojama abiem pusėm kelio, paliekant kelio vidurį laisvą. Tvarka palengvina žygį.

11) Žygiuojama vienodu žingsniu, sutartinai; vienodas žingsnis žygiuojantį veikia kaip muzika; žygis būna paprastas, lengvas; nevienodas žingsnis, ypač naktį, sunkina žygį, įvyksta stumdymasis, netvarka.

12) Žygio metu daromi mažieji poilsiai; čia turi būti griežta tvarka; poilsiai turi būti tiksliai sunaudoti; to turi žiūrėti visi viršininkai be išimties. Pirmiausia apeinami ir apklausiami valdiniai, o paskui atliekami savo reikalai. Kelias poilsio metu turi būti laisvas.

M. S.

Ryšinių šunų komanda Kauno aerodrome

Pr. Gaizučio foto

Aviacija, mirties spinduliai, bakterijos

Aviacija — lazda su dviem galais. Iš vienos pusės žinome, kad aviacija daug geriau tinka pulti, negu gintis. Bet iš antrosios gynėjas turi daug geresnių taikinių. Pulti skystas ginančias ar stabdančias kariuomenės dalis puolėjo lėktuvams neišsimoka. Tuo tarpu tirštos puolėjo masės, dargi koncentruojamos puolimo tikslais nedideliuose plotuose, labai dažnai būna patogūs lėktuvams taikiniai. Gynėjas ne tiek bijo ir geležinkelių suardymo. Geležinkeliai labiausiai reikalingi artilerijos šaudmenims tiekti. Gynėjui šių šaudmenų reikia toli gražu ne tiek daug, kiek puolėjui. Maistą ir pašarą maži gynėjo daliniai lengvai gali gauti vietoje. Šaudmenims pakanka auto ir arklių transporto. Visai kas kita puolėjui. Jis turi gabenti savo sunkiąją ir lengvąją artileriją, turi inžinerijos medžiagą ir t. t. Pagaliau net maisto ir pašaro vietoje nepakanka, o reikia gabenti iš užpakalio. Vyravimas ore niekuomet nėra tiek tikras, kiek vyravimas jūrose. Net ir žymiai silpnesnė gynėjo aviacija gali sulaukyti puolėjo geležinkelių veikimą. Taigi dar didelis klausimas, ar mums, rengiantis daugiau gintis, bet ne pulti, reikia liūdėti ar džiaugtis dėl nuolatinio aviacijos tobulėjimo. Kai galvojame apie Lietuvos būseną, matome, kad aviacijos raida mums dar vienu žvilgsniu naudinga. Karas Europoje iškils greičiausia ne tarp atskirų valstybių, bet tarp jų sąjungų. Lietuvai pavojingiausias momentas bus tokio karo pradžia. Be abejo, tada į Lietuvą įsiveržtų galingas priešas, kuris norėtų žaibo greitumu užimti Lietuvą, kaip svarbiausią rytinės Europos kryžkelę. Mūsų sąjungininkų žemyno jėgos šio smūgio atlaikyti mums daug padėti negalėtų. Visai kas kita sąjungininkų aviacija. Jos pagalbos galima būtų laukti jau tokio karo pradžioje. Jeigu ir gavę sąjungininkų pagalbą vis dar nepasiektume vyravimo ore, tai tuo atveju galima būtų turėti vilties, kad jos pakaks prieš geležinkelių veikimui trukdyti. O be gero geležinkelių veikimo joks priešas žaibo smūgis neįmanomas.

Moderniška aviacija jau kare yra ne kartą išbandyta ir prieita išvados, kad nors ji ir labai daug naudos savo kariuomenei suteikia, bet vis tik kažin kokių stebuklų iš jos tikėtis negalima. Net japonų aviacija, kuri Šanchajaus žygio metu veikė prieš labai silpną, tiek skaičiumi, tiek kokybe, kiniečių aviaciją, vis tik nieko ypatingo pasiekti negalėjo, o pati turėjo nuostolių. Nesuvaidino ypatingo vaidmens aviacija ir Bolivijos Paragvajaus kare. Visai geras ginklas aviacija yra tik prieš tuos, kurie nesiruošia, ar negali ruošti priešlėktuvinei apsaugai. Jeigu mes dabar neturėtume nepriklausomybės, bet būtume svetimos valstybės globjami, mes negalėtume sekti aviacijos raidos pasaulyje ir ruošti priešlėktuvinei apsaugai.

Dabar yra įprasta bauginti visuomenę baisiu mirties spindulių karu. Tačiau sunku ginčytis apie tai, ko dar nepažįstame. Nors ir pasirodo žinutė, kad kur nors Amerikoje pavyko už kelių metrų užmušti triušį, tai labai sunku patikrinti, ar šioje žinutėje yra nors trupinys tiesos. Bet leiskime, kad yra išrasti tokie spinduliai. Galima drąsiai tvirtinti, kad juos pavartojus kare atsirastų tuojau ginklas, kuriuo būtų galima prieš tuos spindulius kovoti. Kai tik atsirado parakas buvo manyta, kad jis visagalis; kai atsirado tankas —

jis buvo paskelbtas nenugalimu; kai pasirodė dujos atrodė, kad jos viską nulems. Deja, kovai su tanku atsirado prieštankinis pabūklas, kovai su dujomis — kaukė. Atsirado priemonė ir prieš mirties spindulius, jei apskritai jie kada nors pasirodytų. Pagaliau ir tuos spindulius galima bus vartoti tik ypatingose aplinkybėse, kaip kad dabar karo chemines medžiagas, lėktuvus ar tankus.

Tas, kuris ryžtųsi pradėti bakteriologinį karą, pats gautų patirti ne tik prieš skleidžiamą, bet ir savų bakterijų veikimą. Bakterijos nepažįsta frontų, skiriančių priešus. Bakterijos, kaip ir pastoviosios karo cheminės medžiagos, gali būti gynėjo ginklas, nes tirštos puolėjo masėse bakterijos gali turėti kaip tik geresnio pasisekimo, kaip žymiai skystesnėse gynėjo. Gynėjas kartais esti priverstas užleisti vietą puolėjui. Taigi gynėjui lengva tą plotą, į kurį eis puolėjas, ir užnuodyti ir užkrėsti bakterijomis. Puolėjas šių pirmenybių neturi. Žinoma, ir bakteriologiniam karui ruoštis reikia. Ypač čia svarbu sanitarinio personalo, vaistų ir skiepų paruošimas. Bet tai darbas ne tiek kariuomenės dalių, kiek atitinkamų kitų organų. Ir galime būti ramūs — šis darbas Lietuvoje yra dirbamas. Kareivis, kaip ir kiekvienas pilietis, bakteriologinio karo atveju teturės išlaikyti pilną drausmę ir laikytis paskelbtų taisyklių.

Taigi visas tas darbas, kurį mes dirbame mokymo aikštėse bei poligone, nėra beprasmis. Lietuvos karo vadovybė nuolat galvoja, kaip laiduoti krašto saugumą. Pagal tai yra kreipiamas karių auklėjimas ir mokymas. Jei būsimajame kare ir bus netikėtumų ginklų srityje, tai tie netikėtumai nebus esminiai. Drausminga ir susiklausiusi kariuomenė bei visuomenė sugebės netikėtumams atsispirti ir prieš kiekvieną naują priešą ginklą laiku suras būdą kovoti.

V. Aras

Sunk. kulk. naudojimas puolant

Puolant ypač nelygioje ir miškuotoje vietoje bataliono vadas duoda dalį sunkiųjų kulkosvaidžių prieikinėms kuopoms. Šie sunk. kulk. šaudo per paliktus tarp dalinių tarpus. Atrodytų, kad sunk. kulkosvaidžiai galėtų gražiai remti šaulių slinkimą pirmyn, bet, deja, poligonas parodė, kad vos šauliai pajuda iš išeities ribos, jau sunk. kulk. šaudyti negalima, nes jiems užstoja šaudymo lauką puolantieji skyriai ir būriai. Tuo būdu puolanti kuopa (būrys) pasilieka be sunk. kulk. ugnies paramos, nes sunk. kulk., slinkdami drauge su šauliais, nesuskumba laiku paleisti savo ugnies ir velkasi paskui be naudos. Čia reikia atsiminti, kad sunk. kulk. galingas ginklas tik pozicijoje, kai jis gali šaudyti. Negalys šaudyti sunk. kulk. — tik geležies gabalas.

Kodėl sunk. kulk., slinkdamas drauge su šauliais, nesuskumba laiku paleisti ugnies? Sunk. kulkosvaidis ne šautuvas. Sunk. kulk. prieš keisdamas poziciją turi pasiruošti 1) numatyti naują poziciją, 2) ištaisyti (ištraukti kaspinę), 3) paguldyti, 4) nutraukti nuo pozicijos. Visa tai trunka tam tikrą laiką. Toliau sunk. kulk. su vandeniu sveria daugiau centnerio (66 — 67 kg); ji neša mažiausia 2 žm.; todėl perbėgimas nebus toks energingas, kaip šaulio, turinčio tik šautuvą.

Atnešus į poziciją, vėl visa eilė veiksmų: 1) surasti tinkamą vietą, 2) išvilkti į poziciją, 3) pastatyti

Nauji priešlėktuvinės apsaugos bandymai

Priešlėktuvinė apsauga šiandien labai aktuali, ir nenuostabu, kad ja rūpinasi ne tik karo specialistai, bet ir plačioji visuomenė. Nuolat daromi nauji tose srityse bandymai, ir nuolat ieškoma naujų ir galingesnių priemonių apsisaugoti nuo priešo puolimų iš oro.

Pavyzdžiui, neseniausiai pasklido naujiena apie bandymus elektromagnetinėmis bangomis, kurios turi trukdyti lėktuvų variklių veikimą. Bet praktiškų išvadų negauta.

Ypatingos apsaugos prieš lėktuvų puolimą reikalauja geležinkeliai, ypač geležinkelių mazgai, stotys, tiltai, šaudmenų sandėliai, pramonės centrai ir t. t. Dar iki šiam laikui sakyčių vietų apsauga buvo motorizuota priešlėktuvine artilerija. Bet turint galvoje nuolat sunkesnes priešlėktuvinės artilerijos konstrukcijas, prožektorius ir priešlėktuvinių dalinių vadovavimą, šiandien galvojama organizuoti specialius šarvuotus traukinius, ginkluotus priešlėktuvine artilerija. Vokiečių laikraštis „Wehr und Waffen“ nagrinėdamas šį klausimą siūlo tokią organizaciją: traukinys turėtų apie 7 vagonus, ant kurių būtų iš viso 4 priešlėktuviniai pabūklai, 4 zenitiniai kulkosvaidžiai ir prožektoriai. Šiam traukiniui pakaktų 2 mažų Dieselio garvežių, kurie, prireikus, įgalintų skirti traukinį į 2 dalis. Visus šio traukinio vagonus reikėtų aprūpinti radiotelegrafo ir telefono ryšių priemonėmis. Rusijoje panašūs traukiniai prieš kelis mėnesius buvo organizuoti geležinkeliams apsaugoti. Rusija pasinaudojo patyrimais japonų kinų karo, kuriame japonų bombonešiai sunaikino kelis svarbių kinų geležinkelių mazgus. Rusų kariuomenėje tokie traukiniai turi ir kitokių uždavinių: saugoti prie geležinkelių žygiuojančią kariuomenę nuo priešo puolimų iš oro bei apsaugoti kariuomenę išlipant iš geležinkelio vagonų. Šiandien kariuomenė negali pasitenkinti vien tik priešlėktuvinių baterijų veiksmis. Prieš žemai lekiančius priešo lėktuvus kiekvienas dalinys turi gintis pats. Kai kuriose kariuomenėse bandoma kulkosvaidžius talpinti ant motociklų. Japonų kariuomenėje buvo bandomas keturių ašių automobilis, galintis judėti ir be kelių. Automobilis, be normalaus ginklavimo, ginkluotas priešlėktu-

viniais kulkosvaidžiais. Amerikoje (U. S. A.) kiekviena lauko baterija turi 2 priešlėktuvinius 7,62 mm kulkosvaidžius, kurie žygyje yra nuolat parengti šaudyti. Taip pat bandomas automatiškas Browning 7,6 mm šautuvas, kuris turi tam tikrus šovinius, ir gali šaudyti į žemai lekiančius lėktuvus. Amerikonai mano tokiais šautuvais apginkluoti keletą gerų šaulių kiekvienoje kuopoje bei baterijoje. Tačiau šis šautuvas turi ir netobulumų: turėdamas didelį šaudymo greitį, turi ir didelę atatraką.

Dėl pėstininkų priešlėktuvinės apsaugos amerikonaai mano, kad pėstininkai turi pakankamai savo priemonių gintis prieš žemai lekiančius priešo lėktuvus. Be to, kulkosvaidžių grupės aprūpintos specialiais stovais lėktuvams šaudyti; kulkosvaidžiai labai greitai pasiruošia oro taikinius šaudyti. Daugelio valstybių pažiūros artėja prie tos nuomonės, kad sėkmingai kovai su priešo lėktuvais pėstininkai turi turėti specialų ginklą. Vokiečių gen. Muther siūlo pėstininkams įvesti kulkosvaidžius 15 arba 20 mm. Tas ginklas tikėtų ir artilerijos apsaugai. Beveik tos pačios nuomonės ir vengrai. Tik jie siūlo dar daugiau: kulkosvaidis 20 mm. turi būti su automatišku uždaru, judrus ir patogus, šaudymo tolis 1000 m ir toliau. Šis kulkosvaidis, vengrų nuomone, tikėtų ir prieššarvinei kovai.

Apskritai, reikia pasakyti, kad įvairių ginklų rūšių priešlėktuvinė apsauga dar nėra galutinai išspręsta. Matyt, dar nemaža reikės pastangų ir laiko šį klausimą sprendžiant.

M. S.

pozicijoje, 4) įtvirtinti, 5) užtaisyti, 6) nuspręsti atstumą ir pastatyti atitinkamą taikiklį, 7) nusitaikyti, 8) pastatyti riboklius (jeigu reikia) ir tik tada paleisti ugnį.

Taigi pozicijai pakeisti reikia nemaža laiko, ir jeigu sunk. kulk. tenka daryti šuolius po 50 — 100 m, tai tas momentas, kada jis gali šaudyti, ir praeina. Todėl sunk. kulk. puldamas daro šuolį ne mažesnį kaip 200 m pirmyn.

Kad puldama kuopa nepasiliktų be sunk. kulk. ugnies paramos, reikia: 1) sunk. kulk. (jei galima) statyti kuopos (būrio) sparne, 2) statant sunk. kulk. tarp dalinių, palikti tarpas, 3) skyriams ir būriams turi būti duodamos tikslios ir aiškos puolimo kryptys, 4) skyriai ir būriai turi griežtai laikytis duotosios puolimo krypties.

Kar. j. p. A. Navickas

Lėktuvų medžiotojas

Dmt. Čibo foto

L.A.K. sklandymo mokyklai 3 metai

Rugpiūčio 18 d. L.A.K. sklandymo mokykla minėjo savo 3-jų metų veikimo sukaktį. Iš Kauno L.A.K. buvo suorganizavęs net tam tikrą ekskursiją garlaiviu. Į paminėjimą atsilankė L.A.K. pirmininkas prof. Z. Žemaitis, karo aviacijos v-kas plk. inž. Gustaitis, keli av. karininkai, civ. lakūnai, sklandytojai ir daug svečių. 11 val. išsirikiavusius sklandytojus pasveikino prof. Žemaitis ir plk. inž. Gustaitis. Prof. Žemaitis įteikė mokyklos viršininkui sklandymo mokyklos vėliavą. Po to, buvo pakrikštyta naujas rekordinio tipo sklandytuvas „L.Y. — Nida“. Kopose, nors buvo ir labai smarkus lietus, buvo padarytas grupinis sklendimas iš 3-jų sklandytuvų. Norėta pademonstruoti velkamas sklendimas, bet, pakilus didelei audrai, nebuvo daromas. Av. ats. maj. Garolis pademonstravo skridimo meną su malūnsparniu. Av. ltn. Mikėnas „sujaudino“ publiką su savo šiurpulingais triukais, kuriuos atliko su naikintuvu.

Skrendame ir be sklandytuvų

V. Ašmensko foto

Vakare mokyklos salėje įvyko pasilinksminimas. Čia pravartu nors trumpai prisiminti, ką nuveikė mūsų L.A.K. sklandymo mokykla per šiuos trejus metus.

1932 m. rugpiūčio 15 d. Petrašiūnų smiltynose, netoli Kauno, L.A.K. ir A.T.M. aviacijos būrelis pastangomis buvo atidaryta pirmoji Lietuvoje ir Pabaltijoje sklandymo mokykla. Tada buvo pašventintas a. a. kun. Tumo pirmasis A.T.M. aviacijos būrelis sklandytuvas — techn. Br. Oškinio konstrukcijos — T. 1. Tiesa pirmąjį sklandytuvą pastatė Klaipėdos krašte vienas šaulių būrys, kitą av. karininkai — kpt. Milevičius ir ltn. Skurauskas.

Kitais metais mokykla perkeliama į Nidą, pastatomi puikūs sklandytuvų angariai, prie kurių šiais metais pastatyta mokyklos dirbtuvėlė. Pereitais metais buvo pastatytas mokiniams bendrabutis. Dabar gali gyventi apie 40 asmenų.

Pirmuoju instruktorium buvo paskirtas av. ltn. Heidrikis, baigęs Rasytės (Vokietijoje) sklandymo mokyklą. Nuo rugpiūčio 4 d. mokyklos viršininku yra žinomas sklandymo rekordininkas J. Pyragius, kuris turi 3 naujus rekordus ir vieną pagerintą: aukščio — 1500 m; tolio: Nida — Palanga — 75 km; velkamu sklendimu Nida — Kaunas — laiko 7,02 val. pagerino išsilaikydamas 12,35 val.

1932 m. Petrašiūnuose buvo padaryta 410 startų, išleista 4 A pilotai.

1933 m. padaryta 179 startai Petrašiūnuose ir 220 startų Nidoje, iš viso — 399 startai. Išleista lakūnų 9 A; 6 B ir 2 C. 1933 m. startų skaičius sumažėjo, nes patys sklandytojai, daugiausia technikai, patys statė sklandytuvų angarus. Sklandyta iki rugsėjo 13 d.

1934 m. sklandyta nuo gegužės 27 d. iki spalio 1 d. padaryta 1753 startai iš jų: mokomųjų — 1619, bandomųjų — 60, ekskursijoms pademonstruota — 9 ir skriejimų 65. Išleista lakūnų: 46 A, 26 B, 13 C. Ore išbūta per 10 val. — 1 kartą, per 5 val. 3 kartus, per 3 min 8 ir per 10 min. 17 kartų. Buvo 6 sklandytuvai, palaužimų — 12, sužeidimų nebuvo. Instruktoriavo pakaitomis 7 instruktoriai.

1935 m. mokykla veikia nuo gegužės 18 d. Be to, per Velykų šventes buvo sklandoma. Iki dabar atlikta 1410 startų.

Sklandytuvų yra 8; iš jų: 4 — mokomojo tipo — T. 1; 2 — mokomojo tipo — „Gandras“; 1 — pereinamojo tipo — T. 2; 1 — lavinimosi tipo — „Sakalas“. Yra dar vienas privatus sklandytuvas šventės proga pakrikštytas LY — Nida — rekordinio tipo Grunau Baby II konstrukcijos, sveria 124 kg. Vokiečių tos pat konstrukcijos sklandytuvas sveria 139 kg. Vadinasi, mūsų svorėje laimėjo 15 kg. Be to, baigiamas lak. A. Paknio konstrukcijos mokomojo tipo sklandytuvas.

Manoma padaryti velkamąjį sklendimą į Taliną.

Š. m. rugpiūčio 15 d. J. Pyragius buvo su „Sakalu“ atvilktas iš Nidos į Kauną. Kaune jis pamėgino net kilpas daryti.

Mokykla susidomėjimas didelis. Mokinių yra net užsieniečių: 2 estai, 2 latviai ir vokiečių konsulo sūnus Verner Heine.

Kopose kartais skriejama su keliais sklandytuvais kartu.

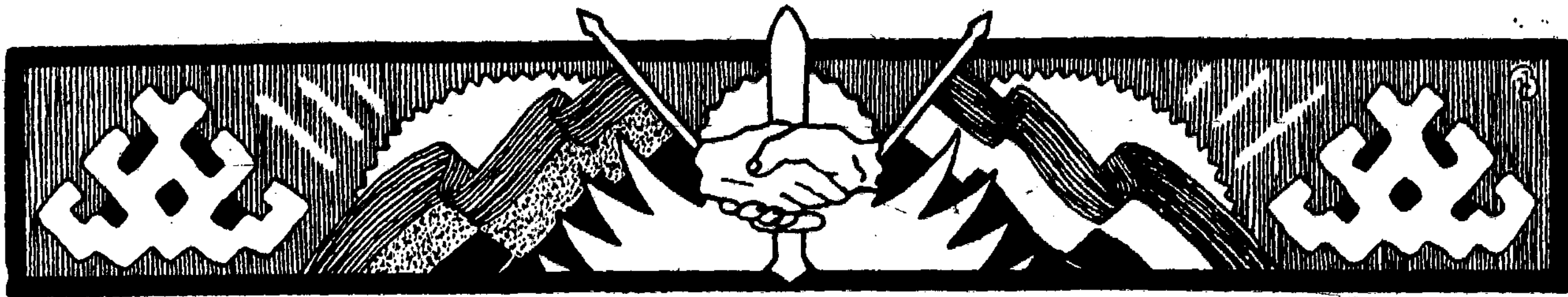
Mokykloje yra ir moterų.

L.A.K. kiek galėdamas remia šią mokyklą. Iki 1935 metų į sklandymą L. A. Klubas yra įdėta apie 75.000 lt. Lieka palinkėti sklandymo mokyklos vadovybei ir L. A. Klubui plėsti ir toliau sklandymo sportą, skiepyti visuomenei aviacijos pamėgimą, kad ateity mūsų sklandytojai pasiektų pirmųjų vietų pasaulyje!

Civ. lak. Viktoras A.

Atliekamu laiku poligone

Ginklo brolija

(Žr. „Kario“ Nr. 33)

Kariškas teatras

Rytą Zigmas, praplėsdamas akis, gretimame kambaryj išgirdo kažin ką nepažįstamą kalbant su tėvu. Pro šiek tiek praviras duris jis pamatė melsvai apsitačiusį vyrą, ant stalo gulėjo pilka geltonu raikščiu kepurė. Vyrškis buvo apsijuosęs diržu, per petį taip pat gulėjo diržas. Prie šono kabojo revolveris.

Kareivis kalbėjo gražiai lietuviškai, rodė eilę baltų stiprių dantų ir juokavo. Netikėtas ryto radinys suneramino Zigmą.

— Lietuvos kareivis?... — Netrukus jis jau buvo apsirengęs ir išėjo pro duris. Jonas su Vaclovu sėdėjo prie lango ir klausėsi išsitempę, ką kalbėjo karys. Jų akys linksmi sublizgėjo, kai pasirodė ir prie jų priartino Zigmas.

— Matai... — sušnabždėjo jie. — Tai mūsų... — Nebaigtą mintį visi gerai suprato.

Karys atsisveikino ir išėjo. Dabar Zigmui buvo paašikinta. Jų apylinkėj stovės būrys savo kariuomenės. Čia buvęs to būrio puskarininkis. Ką jie čia apylinkėj darys — neaišku, bet tik tiek žinoma, kad jie netrukus pradės bendromis jėgomis pulti ir vyti pirmąjį nepriklausomybės priešą — bolševikus.

Viso atvyko 14 žmonių. Apsigyveno pas ūkininkus. Viršila Narbutas apsistojo pas mokytoją.

Geručiai paliko Maldiniškėj svečiuotis dar kelias dienas. Taip... Iš čia juos dabar būtų sunku išprašyti... Stovinčios įgulos gerbėjais ir net įkyriais gerbėjais virto mums jau žinoma trejukė.

Nuo anksti ryto iki vakare senasis Ausenis žinojo, kur jaunuolių ieškoti. Kariaut mokosi, sakydavo jis, ir nė vieną kartą neapsiriko.

Savanoriai buvo neišmokyti ir kasdien atlikinėjo pratimus lauke bei mokėsi teoretinių dalykų gyvenamose būstinėse. Jonas, Zigmas ir Vaclovas nejučiomisėjo tą mokslą kartu. Narbutas atliekamam laikui mielai jiems išaiškindavo nesuprantamus dalykus. Kokios neužmiršamos buvo vaikinams dienos, kai jie, niekieno nevertėdami, stengėsi kitas kitą pralenkti ir daugiau išmokyti.

Švenčių proga jie nutarė įvykdyti nepaprastą sumanymą ir nors tuo atsilyginti kariams. Jie nusprendė surengti vakarą stovinčiai įgulai su specialia kariškos dvasios programa. Zigmo tėvas mielai sutiko, leido prie ruošos dėtis ir savo mokyklos mokiniams, ir pats patarimais nešykstėjo.

Visa brolija repeticijas ir pasirėngimus darė slapta, nesigarsindami, norėdami netikėtai pasirodyti visai apylinkei. Jų veiklas buvo naujas, niekados scenos nematęs, nepaprastas. Tėvas, Zigmo sesutės ir trys jaunuoliai veikalo turinį sukūrė iš senų padavi-

mų. Nepaprastas veikalas vadinosi „Dėl tėvynės“ ir susidarė iš dviejų veiksmų. Artistais buvo visi Auseniai, mums žinoma brolija ir pora mokinių iš vyresniojo skyriaus. Scena buvo įrengta mokykloj. Svečiams sėdimos vietos buvo skirtos mokyklos suoluose.

Vos pradėjo temti, kai į mokyklą pradėjo plūsti žiūrovai. Čia, aišku, geriausias, iš anksto rezervuotas vietas, gavo stovinti įgula. Už jų jau kimšosi gausinga mokinių minia, jų artimųjų ir kiti apylinkės gyventojai.

Artistai, ypač jaunesnieji, nerimastavo, nes kai kurie jų tik pirmą kartą turėjo pasirodyti prieš tokį žmonių būrį. Visi atsikvėpė, kai šiaip taip pavyko atidaryti uždangą.

Jonas už scenos su elektros lempele ir žibintu, aptrauktu raudonu popieriu, vaizdavo kautynių ugnies žaibavimą. Tuo laiku visi kiti artistai, taip pat žiūrovams nematomi, mušė iš visos jėgos puodelius, geležis, būgną, vaizduodami kautynių kanonadą. Reik pripažinti, kad visas šitas triukšmas buvo atliekamas taip sąžiningai, kad ne vieną žiūrovą jau buvo bepradėjusi imti baimė, kad šoviniai nepatektų į salę. Stai ga ugnis nutyla. Smuiku už scenos kažin kas liūdnai pradeda raudą. Pasirodo būrys kareivių, iš kurių du eina sužeisti, pasiramščiuodami... Visi jie sustojo scenoj pasilsėti. Pasikalbėjimas. Atsiranda vienas ne-naudėlis, kuris gundina bėgti iš fronto nuo pavojų. Sugula pasilsėti. Tyliai smuiko garsų lydima pasirodo senovės milžino dvasia. Skydas, nuogas kardas rankose, geležinė kepurė ant galvos. Milžinas kelia kareivį, kuris buvo pradėjęs bijoti kovos. Ugingais žodžiais milžinas pradeda pasakoti apie praeitį, kaip jis pats kariavo, kada iš visų pusių puolė geležimi apsikaustę kryžiuočiai, kaip mirtinose kautynėse gynė jis savo žemę, turtus, artimuosius. Jo kunigaikštis pasiryžo geriau mirti su žmona ugnyje ant laužo, negu patekti į priešo nelaisvę.

Milžinas baugina baisiu amžinu prakeikimu tą, kuris negins tėvynės. Liepia ginklu pastoti kelią užgrobikams, mirti, jei reikės, taip kaip mirė sentėviai... Laimina milžinas miegančius ir vėl pranyksta girios tankumynėj. Visi miegoję kariai pabunda. Pasakoja apie nepaprastą savo sapną, kurį jie sapnavo... Kareivis, kuris vakar vakare siūlė bėgti iš kovos lauko, siūlosi eiti pirmas į pavojingą žvalgybą.

Antras veiksmas. Žvalgas ateina į kaimo trobelę, kur yra įrengtas priešo štabas. Jis gudriai nuginkluoja priešo kareivį, gretimam kambaryj jį paguldo, suriša, apsirengia jo rūbais. Laukia grįžtant priešo vadų. Netrukus visi šie grįžta linksmi, rekaudami, išsigėrę.

Žvalgai miške

Dmt. Čibo foto

Tarnas stengiasi iš jų išgauti reikalingų žinių, kelis kartus tik tik jo nepagauna, kad tai ne tikrasis tarnas. Laimingai išsisaugoja nuo pavojaus ir kai priešai sumiega, pagrobia iš kišenių svarbius planus. Išbėga... Netrukus jis grįžta su savo draugais, užpuola ir nugali visus priešus.

Baigiantis už scenos girdėti lietuvaite dainuoja skambias dainas, pasirodo vėl milžino dvasia, kuri laimina karių.

Nepaprastas stiprinantis kiekvieno dvasią veikalo turinys paliko visiems geriausio įspūdžio. Vos tik pasibaigė vaidinimas, pasiuntinys atvyko pas viršilą. Vos perskaitęs įsakymą, jis tuoj įsakė vyrams rengtis su ginklais, o kaimo vyresniajam parūpinti kelias roges. Visas kaimas išėjo į gatvę išleisti savųjų karių. Mėnulio šviesoje blizgėjo gerai išvažinėtas rogių kelias.

— Artinasi bolševikai, — girdėjo aplinkiniai, kai viršila pasakojo mokytojui.

Pasijudino rogės ir savanoriai uždainavo: „Ant kalno mūrai“... Daina nyko tulumoje, aplinkiniai tyliai pradėjo skirstytis į trobas. Ausenis užrakino mokyklą irėjo per kiemą.

— Ką gi čia veikiate? — klausė jis trijų jaunuolių, kurie kitas prie kito prisiglaudę stovėjo šalia takelio sniege ir žiūrėjo pro sodžiaus kampą kažin kur į rytų pusę. — Ką gi jūs ten matote tamsoje?..

Zigmas lėtai paklausė:

— Tėveli, kiek iš čia iki...

Visi jie akimis, pro nakties uždangą, rytų pusėj norėjo pamatyti tą vietą, kur kausis su priešu lietuvių kariai.

Žvalgas - šnipas

— Kaip šalta... — šūktelėjo Jonas, nerdamas iš prieangio. Prie jų kojų vartėsi didžiulės audros nuplėštos dar neprinokusios gelsvos kriaušės.

— Baisus oras buvo — atsiliepė storu balsu prie vartelių.

Vaikinai, netikėtai užkalbinti, lengvai virptelėjo.

Uniformuotas vyras darė darželio dureles. Jo stambiu veidu tekėjo vandens čiurkšlės.

— Aš šlapias, kaip ungurys, vyrukai, — lėtai šneko keleivis. — Ar atsiras pas jus vietos pasidžiovinti.

— Prašau, prašau į vidų, — kvietė jį matydami iš jo ženklų, kad tai Lietuvos karys.

Šis staiga dirstelėjo į baltaplaukį Joną, paskui į Vaclovą.

— Ar ne Geručiai būsite? — pasiteiravo.

Jaunuoliai ne visai jaukiai pasijuto. Iš kur gi jis juos pažįsta. Lyg atspėdamas jų mintį, karys tuoj pasiskubino paaiškinti savo netikėto klausimo priežastį:

— Viršila Narbutas nurodė jus man. Ar Geručiai būsite?

— Taip! — atsakė Geručiai.

— Puiku. Pataikiau, kur reikia! Bus darbo, vyručiai, šiomis dienomis.

Apšilęs ir šiek tiek apdžiūvęs, krimsdamas paruoštą pusrytį, aiškino kas jų laukia.

— Būsiu čia kelias dienas. Turiu gerai susipažinti su apylinke. Kaip vietos gyventojai, turėsite man padėti, pavaikščioti kartu. Viršila pasakojo, kad mėgstate kareivišką darbą, manau, kad turėsiu iš jūsų gerus padėjėjus... už sugaišintą laiką šiek tiek ir atsilyginsiu...

Be abejo. Vaikinai būtų šokę talkon ir be atskiro prašymo, o čia dar juos specialiai nurodė. Pareikštas jiems pasitikėjimas buvo nepaprastai malonus. Jie nesvyruodami nutarė ateiviui padėti.

Visa brolija, jaunųjų ratelis, kuris dabar susidarė iš abiejų Geručių, Zigmo ir dviejų naujų narių — Maldiniškės ūkininko Barzdžiaus sūnų, jau kitą rytą stojo į darbą.

Didesnę Šiaulių apylinkės dalį buvo užėmę bermontininkai. Lietuvos kariuomenė atmušė bolševikus nuo Panevėžio ir nustūmė juos prie Dauguvos. Su bolševikais karo dienos jau buvo suskaitytos.

Vokiečiai slinko iš Latvijos pusės, plačiu Lietuvos šiaurės baru, užimdami kaimus ir miestelius. Jau naujai valstybei šis priešas buvo labai pavojingas, nes turėjo pasauliniame kare užgrūdintus vadus ir kareivius, didelius išteklius visų rūšių automatiškų šaunamų ginklų, patrankų, šarvuotų traukinių, aviacijos. Rudenį turėjo prasidėti didelės operacijos šiaurėj prieš vokiečius.

Atvykęs į Viliūnus žmogus buvo savotiškas. Teritorija, kur vyksta mūsų aprašomieji įvykiai, faktiškai niekam nepriklausė. Tai buvo lyg savarankiška valstybėlė. Nors priklausė Lietuvos, tačiau nesijautė centro vyriausybės rankos. Tuo metu pakankamai kariuomenės pas mus dar nebuvo. Toliau nuo Lietuvos rytų fronto ir arčiau Šiaulių linijos stipresnės įgulas laikyti negalėjo. Todėl ir visame tame ruože vietinės valdiškos įstaigos kartais nebuvo pakankamai drausmingos centro vyriausybės atžvilgiu. Jos stengėsi daugiau laikytis neutraliai ir žiūrėti savo reika-

lą, ypač jausdamos ir matydamos slenkančią vokišką galybę. Pajėgų priešintis neturėjo.

Nors atvykęs į Viliūnų apylinkę karys galėjo drąsiai jaustis, kaip žvalgas, nes čia buvo savo krašto apylinkės, tačiau turėjo būti ir atsargus. Jo dalis paliko užpakaly per 40 kilometrų. Čia visuomet galėjo užklysti ir gausingesni priešo daliniai, taip pat rastis ir jam palankus gaivalas iš civilių tarpo. Todėl jis turėjo elgtis ir kaip užsimaskavęs šnipas.

„Ginklo brolija“ buvo pirmutinė, kurioj Tarasas rado padėjėjų savo uždaviniui atlikti. Įvairiomis kryptimis, iš anksto pasidaliję, jie tikrino apylinkę, aprašinėjo kelius, tiltus ir karo reikalams tinkamas vietas.

Tarasas, kurio žinioj dirbo „Ginklo brolija“, buvo keistas žmogus. Lėtas, kareiviškais drabužiais vyras, parodė šiame darbe didelį sugebėjimą. Būdamas tik pirmą kartą šiose apylinkėse, jis vyrukams suteikė tokių puikių topografijos, orientavimosi nežinomų aplinkumų pavyzdžių, kad šie tik dabar suprato koks svarbus karo mokslas, tereno pažinimas ir tyrinėjimas. Kartais savo žinių dėka atrodė, kad Tarasas geriau pažįsta apylinkę, kaip jie, seni vietos gyventojai.

Jonas dviračiu važiavo vieškelio šiaulių link, per 30 kilometrų nuo savo gyvenamosios vietos. Jo kepurės dugne gulėjo lapelis su kelio pažymėjimais, tiltų aprašymu, kai kurių šoninių kelių tyrinėjimais ir t. t. Vyrukui atrodė, kad jo užrašų dar vis mažokai ir jis pagal nustatytą maršrutą gali kuo toliausiai tyrinėti. Kadangi buvo tik po pietų, saulė aukštai, tai nutarė dar kelis kilometrus pravažiuoti.

Rudenio saulė kabojo ties gražiu jaunu šilu. Vieškelis prieš akis lygus ir viliojantis. Dviratis lengvai bėgo ir savo šešėlį vydamas Jonas stūmėsi pirmyn. Užvažiavęs ant kalnelio stabtelėjo. Tolumoje balkšėjo ilgi kaminai ir skardiniai stogai.

— Šiauliai...

Vadinas jis nė pats nepastebėjo, kaip buvo nusišūmęs net iki Šiaulių. Jaunuolis dabar pajuto, kad peržengė Taraso nurodymus. Jis draudė tiek toli važiuoti. Čia buvo lyg ir vokiškas rajonas, ir civilis galėjo atkreipti kieno nors įtarimą.

Reiks grįžti atgal — nusprendė vyrukas. Paguldes dviratį, atliko paskutinius pažymėjimus.

Aukštuma 20 metrų. Ant jos jau yra iškasti 15 metrų ilgumo apkasai. Beržynas kairėje. Prieš beržyną guli gerai matomas stačias krantais upelis. Vieškelis iš aukštumos gerai sekamas, kryptis tiesi, — vaikas rašė ir rašė.

Jo akį patraukė priešais gulintis tiltas. Nusileido į slėnį prie upokšnio. Atrėmęs dviratį prie atramos, perėjo per tiltą. Apžiūrėjo iš apačios. Ir į krantus, ir į vidurį upelio suleisti rasta stori, gerai išsilaikę. Svarbu ar poliai nesupuvę. Patikrino. Ne, visai geri, kieti, pakankamai tvirti.

— Išlaikys, suniurnėjo lišdamas iš patiltės. Tiesa, užmiršo atsigerti. Grįžęs atgal, skaniai atsigėrė dvi rieškutes skanaus, švaraus vandens. Paslėpė gana plačius užrašus, užsmakė giliai kepuraitę. Nam...

Ant tilto krašto ir šalia jo dviračio stovėjo viena jo nepalikta būtybė... vokiečių kareivis.

Vokietys, melsvais rūbais, apvalia sutrinta kepure, kreivas kojas apvyniojęs storais raikščiais, atsi-
kreipė į vaikną.

— Kaip vadinatės? — paklausė jis vokiškai. Abiejomis rankomis paėmė už vairo ir su dviračiu privažiavo arčiau Jono, užlipusio ant vieškelio. — Ką veikiate čia?

Jonas suprato, ką kalbėjo kareivis. Jis susidarė įspūdžio, kad čia tik paprastas kareivis, ir nutarė su juo plačiau nesikalbėti. Pratiesė ranką į savo dviratį.

— Keliauju ir sustojau atsigerti, — atsakė vokiškai.

Tačiau dviračio vokietis nepaleido.

— Prašau parodyti leidimą, — kabinosi jis. Ranką įleido į kišenių.

(Bus daugiau)

J. Dovydaitis

Visų dalių gyvenimas vienodas

Būdamas naujokų ėmimo komisijose, gali matyti įdomių ir gražių dalykų: neišgirsi ten dabar kalbant, kaip išsisukti nuo karo tarnybos, mažai tepamatysi ir nuliūdusių, susirūpinusių veidų, bet išgirsi ginčijantis, kurioje dalyje geriau bei įdomiau tarnauti. Kiekvienas dažniausiai giria tą dalį, į kurią jis tapo paskirtas.

Tiesa, retai, bet vis dar tenka išgirsti šį klausimą svarstant ir atskirų dalių, ypač skirtingų ginklo rūšių karių. Tai greičiau pastebima tarp pėstininko ir raitininko.

Gera, kad karys gerbia savo dalį ir ją didžiuojasi, nes priešingai jis būtų blogas savo šeimos narys. Tačiau didžiuojantis savo dalimi ir ją giriant, visai neprotinga peikti kitas dalis: jei kas taip daro, tai parodo visišką savo nenusimėmimą apie kariuomenės gyvenimą. Tiek pėstininkas, tiek raitininkas, tiek ir kiekvienas kitos ginklo rūšies karys yra vienodai mokomas visų kariškų dalykų: pažinti savo ginklą, išmokyti jį gerai vartoti, visur gražiai elgtis — vaikščioti, stovėti, sveikintis; mokomas bendro lavinimosi dalykų, jis įvairiais būdais šviečiamas. Kiekvienos dalies karys rengiamas būti geru kovotoju ir samoningu bei kultūringu piliečiu.

Ir jeigu kiek ginčijamasi tarp skirtingų ginklo rūšių karių, tai reikia tikėti, kad tie ginčai tik paviršutiniškas žodžių žaidimas, o širdies gilumoje jie vieni kitus gerbia.

Dėl tarnybos sunkumo įvairiose dalyse reikia trumpai pasakyti: tikram vyrui niekur ir niekad nesunku, o lepšiui ir ant pečiaus ropę graužti sunkus darbas.

Jei kartais pėstininkas, žygiuodamas su pilna kuprine, pavydi savo broliui raitininkui, kuris tuo tarpu lekia ant žirgo, kaip aitvaras, tai jis sustojęs poilsui vien savimi tesirūpina, o raitininkui visada, žygyje ir poilsyje, pirmiausia rūpi žirgas, o tik paskui pats. Kasdien tuo laiku, kai pėstininkas miega, raitininkas jau trūsia apie savo žirgą. Bet raitininkas dėl to nenusimena, nes žino, kad jam bus atlyginta, kai jis jos ant linksmo ir ištvermingo žirgo.

Kitų specialių dalių karių gyvenimas taip pat turi savotiško įdomumo ir malonumo.

Dėl to kiekvienas karys, kurioje dalyje jis betarnautų, turi geriau pažinti dalies gyvenimo savumus, ir jis įsitikins, kad toje dalyje tarnauti įdomiausia.

V. Petkevičius

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

KARIUOMENĖS VADAS LANKĖSI POLIGONE

Rugpiūčio 16 d. į poligono lauko pratimą buvo atvykęs kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis, kuris atidžiai sekė manevrų eigą ir per nagrinėjimą nurodė pagrindines manevro klaidas, nurodydamas tikrus darbo kelius.

MŪSŲ KARININKAI LATVIŲ KARIUOMENĖJE

Rugpiūčio 13 d. buvo į Latviją išvažiavę mūsų artilerijos inspektorius gen. št. plk. ltn. Žilys ir 2 art. pulko vadas plk. ltn. Jasulaitis. Kitą dieną vizitavo latvių karo vadovybė, o 15—17 d. dalyvavo latvių artilerijos pratimuose.

NAUJAS KAPAS LIETUVOS PAJŪRY — KLAIPĖDOJ

Rugpiūčio 14 d. 13 val. ošianti jūra nusinešė į savo gelmes jauną gyvybę, 6 p. P. K. Margio pulko ryšių k-dos liktinį vyr. pusk. Artūrą Klidzinį. Artūras su savo draugais minėtą dieną nuvyko į jūrą atsigaivinti jos bangose. Bet štai įvyksta nelaimė. Nuėjęs toliau nuo kranto į bangojančią jūrą, su viena panelė maudosi ir ją moko plaukti. Grįždami į krantą, pateko į bangų išmuštą duobę. Pradėjo kęsti panelę su kuria jis maudėsi. Jis ją gelbėjo, tačiau pats žuvo jūros bangose. Minėta panelė buvo ištraukta kitų puskarininkų ir atgaivinta, o Artūro kūnas dinga jūros bangose, nors buvo stengiamasi surasti. Po 2 val. buvo išplautas toliau nuo nuskendimo vietos. Rugpiūčio 17 d. 15 val. buvo palaidotas. Laidotuvėse dalyvavo kariuomenės evangelikų kapelionas kun. Dagys, tėvas, brolis, įgulos ir 6 p. p. vadas gen. št. plk. Lanskoronskis, karininkai, puskarininkiai, garbės sargybos būrys, orkestras, nemaža įgulos kareivių ir klaipėdiečių.

Prie duobės kun. Dagys (velionis buvo evangelikas) pasakė jaudinančią kalbą. Po to labai gražiai apibūrė velionį gen. št. plk. Lanskoronskis.

Velionis buvo kilęs iš Biržų. 1932 m. pavasarį pašauktas atlikti būtiną karo tarnybą. Kaip pavyzdingas ir gabus, buvo siunčiamas į ryšių bataliono mokomąją kuopą, kurią baigė pažymiu „labai gerai“, gavo grandinio laipsnį, o vėliau pakeltas į jaun. puskarininkio laipsnį. Atlikęs būtiną tarnybą, kaip pavyzdingas, drausmingas ir prasilavinęs (baigęs 4 gimnazijos klases), paliekamas tarnauti liktiniu puskarininkiu. 1934 m. pakeltas į vyr. puskarininkio laipsnį. Buvo tylus, darbštus ir blaivus.

Vyr. pusk. Milevičius

II-ji TRANSLIACIJA IŠ POLIGONO

Rugpiūčio 18 d., sekmadienį, šiais metais jau antrą kartą per radio prabilo garsusis poligonas.

Didelis debesuotumas ir smulkus lietus vertė iš vakaro paruošti patalpas pastogėje. Dėl to valgykloje buvo įrengtas altorius.

Sekmadienio rytą oras dar pablogėjo. Teko lišti į pastoges. Pamaldas laikė ir pamokslą sakė 2 p. p. kapelionas kun. Kryžanauskas.

Po pamaldų buvo jaučiamas didelis susirūpinimas transliacija, nes vien apie tai tik ir tekalbėjo. Atrodė, kad oras labai pakenks transliacijai, tačiau buvo kitaip.

Pradžią 17 val., ėmė slinkti iš visų stovyklų kariuomenės dalys, o iš Ruklos atvyko poligono vadovybė su plk. Vitkausku priešaky. Aplink radiofoną knibždėti knibžda svečiai ir kariai.

Transliacija pradedama maršu ir plk. Laurinaičio kalba. Kpt. Misevičius, kuris su dalių atstovais rengė mūsų transliacijos programą, trumpais žodžiais paaiškino klausytojams karių darbus poligone.

Programa buvo plati ir įdomi. Kiekviena ginklų rūšis savaip pavaizdavo save ir savo darbus poligone: muzika, dainomis, kupletais ir įvairiais kariškais vaizdeliais iš poligono gyvenimo. Čia žiūrovai matė ir radio klausytojai girdėjo karių darbo dienos eigą, efektingą poligono kautynių vaizdą ir įvairius karių nuotykius poligono kautynėse.

Transliacijos ir pamaldų metu grojo 1 p. p. orkestras, diriguojamas kapelm. St. Kulikausko.

Transliacija baigiama „Lietuviais esame mes gimę“... ir „Ei, pasauli“...

Nuotaika transliacijos metu buvo labai gera. Visi žiūrėtojai atidžiai viską sekė ir šūkiomis bei plojimais dėkojo veikėjams.

J. ltn. V. Urbutis

BIBLIOTEKORIŲ EKSKURSIJA Į DR. RAČKAUS PARODĄ

Rugpiūčio 19 d. Kauno įgulos bibliotekoriai aplankė Universiteto I rūmuose esančią dr. Račkaus muziejų ir spaudos kultūros parodą.

Ypač charakteringas dr. Račkaus muziejuje kariškasis skyrius, kur matyti visas mūsų užjūrio brolių kariuomenės organizacinis darbas: kariuomenės dalių — draugijų vėliavos, ginklai, uniformos, garbės ženklai ir net kariškieji statutai.

Paskiausiai atidarytas numizmatikos, archeologijos, paleontologijos skyriai sukelia gyviausio susidomėjimo, nes čia randame Amerikos indėnų ir Afrikos negrų įvairių tautelių charakteringų papuošalų, apyvokos reikmenų, ginklų ir kitų įvairių eksponatų.

Numizmatikos skyriuje ypač daug senų ir retų pinigų, kaip pav.: moliniai germanų pinigai iš tautų kraustymosi periodo. — kryžiuočių ordino pinigai nuo 1173 m.; Abisinijos pinigai, pirmasis Kinijos popierinis pinigas, žmogaus ūgio juosta 6 cm platumo ir reto paukščio plunksnų — laukinių žmonių pinigas, už kurį galima nusipirkti žmoną ir t.t.

Taip pat verta paminėti Dariaus-Girėno skyrių, kuriam surinkta daug medžiagos apie didingąjį lakūnų žygį ir spaudos — kultūros skyrių, kuriame atsispindi viso pasaulio lietuvių džiaugsmas, vargai, siekimai, planai ir darbai.

UŽSIDARO PIVONIJOS STOVYKLĄ

Rugpiūčio 19 d. 1 p. pulko jaunieji kareiviai sugriovė Pivonijos miške gražų palapinių miestą ir grįžo į kareivines.

KAREIVIAI RŪPINASI MAŽIAU IŠSILAVINUSIAIS DRAUGAIS

2 pėst. D. L. K. Algirdo pulko 2 kulkosvaidžių kuopos jaunujų kareivių tarpe yra keletas, kurie silpnai moka skaityti bei rašyti. Tokių kareivių yra sudaryta grupė, kurie atliekamu laiku po 1 valandą per dieną mokomi skaityti ir rašyti. Juos moko tos pačios kuopos kariai, kurie yra lanke gimnazijas. Toks gražus ir kilnus darbas draugui padėti yra sektinas visiems.

J. k. A. Gatautis

JAU ATLIKO 7 ŠAUDYMO PRATIMUS

2 p. D. L. K. Algirdo pulko kulkosvaidžių kuopų jauni kareiviai jau yra atlikę 7 šaudymų pratimus kovos šoviniiais, būtent: 3 papildomus pratimus, 3 rengiamuosius ir 1 pagrindinį.

Reikia pabrėžti, kad jauni kulkosvaidininkai šautuvais šaudė gana gerai ir labai mažas procentas neįvykdė sąlygų.

J. k. A. Gatautis

NELAIMĖ PER NEATSARGUMĄ

Geras dalykas pasitikėti savim, tačiau per daug didelis savo jėgų įvertinimas kartais išeina blogai.

Rugpiūčio 13 d. šančių įgulos mokykloje įvyko nelaimė, kuri pareikalavo 2 pėst. D. L. K. Algirdo pulko mokomosios kuopos eilinio Klemenso Lekavičiaus gyvybės.

A. a. Klemensas buvo šokimo į vandenį auka. Mokomoji kuopa buvo jau bebaigianti maudytis. Tik keli drąsesni vyrai, jų tarpe ir Klemensas, šokinėjo nuo kranto į Nemuną. Atėjus eilei, linksmas, pasitikįs savimi, Klemensas pasišokėjęs nuo kranto pakilo į orą ir kaip strėlė galva žemyn nėrė į vandenį... Iš Nemuno jau jį draugai išnešė ant kranto. Nelaimingas nevaldė nei kojų, nei rankų. Kritęs statmenai ant galvos, matyti, sekioj vietoj, tuoj pasiekė dugną, į kurį atsimušė galva. Kaklo slanksteliai neišlaikė greičio ir kūno svorio. Gydytojas nustatė, kad trūko nugarkaulio smegenys, kurie valdo kūną. O vargšas Klemensas nebesulaukė ir kitos dienos ryto... Nuvežtas į Karo Ligoninę už kelių valandų mirė.

Algirdininkas

NEBETRŪKSTA NORINČIŲJŲ Į MOKOMĄJĄ KUOPĄ

Dabartinė 2 pėst. D. L. K. Algirdo pulko mokomoji kuopa yra labai didelė. Be to, tenka pažymėti, kad visi šios laidos klausytojai yra savo noru įstoję į mokomąją kuopą. Kuopos ne visus norinčius galėjo patenkinti.

Bendro išsilavinimo atžvilgiu ši laida sudaro šitokią vaizdą: lankiusių universitetą 2,2%, baigusių aukštesniąsias mokyklas 7,3%, viduriniąsias mokyklas 19%, pradžios mokyklas baigusiu 69,3% ir savamokslių 2,2%.

Bendro išsilavinimo lygis, tvirtas noras sėkmingai baigti mokomąją kuopą, verčia karius įtemptai ir sąžiningai dirbti.

Kelios pereitos algirdininkų mokomiečių laidos žavėjo kauniškius savo gražiomis dainomis; dažnai ir visa Lietuva girdėjo jas per radio. Ši laida dainose irgi neatsilieka. Jau dabar gražiai dainuoja kai kurias dainas. Dainuoti moko šančių įgulos vargonininkas p. Kairys.

Sportas mokomoj kuopoj taip pat aukštai pastatytas. Kuopa turi nemažą lengv. atletikos įrankių.

Algirdininkas

IŠKILMINGAI PALAIDOJO TRAGIŠKAI MIRUSĮ GINKLO DRAUGĄ

Rugpiūčio 9 d. apie 7 val. rytą ties Panevėžiu Nevėžy paskendo 1 gusarų pulko vyr. san. pusk. Vladas Brazaitis. Velionis buvo kilęs iš Radviliškio valsč.; į Panevėžį buvo atvažiavęs pirmą kartą. Čia išėjęs maudytis, pataikė į pavojingą vietą ir nuskendo. Rugpiūčio 11 d. buvo laidotuvis. Savo bendradarbio palydėti į amžino poilsio vietą buvo atvažiavęs gražus gusarų puskarininkų būrelis, tėvai, brolis. Iš apskr. ligoninės giminių, vietinės įgulos kareivių ir didžiausios žmonių minios, orkestrui griežiant, Brazaitis buvo palydėtas į Panevėžio karių kapus. Prie kapo gražią kalbą pasakė 4 p. pulko kapelionas kun. Vaišnoras ir atsisveikinimo kalbas — buvę bendradarbiai — gusarų pulko vyr. pusk. Mičiulis ir Petkevičius.

Al. Rūstulis

RENGIASI SPORTO DIENAI

Paskiausiai 7 pėst. pulke skubiai pradėta rengtis pulko sporto dienai, kuri bus rugsėjo pradžioje. Sporto vadovu paskirtas mokomosios kuopos vadas kpt. Kazanskis, o atskirų šakų instruktoriais — pulko karininkai.

KLAUSĖMĖS TRANSLIACIJOS IŠ POLIGONO

Rugpiūčio 18 d. klasėje susėdę klausėmės II ir paskutiniosios translacijs iš poligono. Kariai labai domisi translacija, kurioje taip vaizdžiai apdainojamas ir atpasakojamas karių gyvenimas poligone. Poligono kariai per 2 valandas linksmino radio klausytojus. Ir ne vienas pagalvojo, kad aš čia šiandien prie mikrofono kalbu, dainuoju bei griežiu, o mano tėvai, sesers bei broliai klausydami stebisi mūsų gabumais ir pažanga.

V. s. p. Grigonis

7 p. Ž. K. BUTEGEIDŽIO PULKO II BATALIONO EKSKURSIJA

Jau keletą kartų buvome Nidoje ir gerai jos apylinkes pažįstame.

Jau rengiame ir kitą ekskursiją. Rugpiūčio, 18 d. Nidoje sklandymo mokyklos šventė. Numatome gausingai dalyvauti.

Rugpiūčio 11 d. karininkų ir liktinių puskarininkų šeimos aplankė Rusnės miestelį. Įvažiuojant į pačią Rusnę, iš Šilutės pusės tenka pervažiuoti pirmąją Nemuno šaką, kur yra didingas, ilgas Rusnės tiltas.

Vykome į vandens sporto šventę. Matėme baidarių lenktynes, sportininkų plaukiojimą ir laivų parodą. Vakare dideliais išpučiais grįžome atgal. Per didingąjį tiltą mums važiuojant lydėjo raketų liepsnos.

7 p. Ž. K. BUTEGEIDŽIO PULKO II BATALIONO GEGUŽINĖS

Rugpiūčio 11 d. kariai surengė viešą gegužinę.

Gražioj vietoje, už pusantro kilometro nuo miestelio yra Sugintų kaimas, kuriame gyvena kariai. Turi savo kareivines, rajoną ir labai gražų sodą.

Ar tai futbolas, ar gegužinės, visada čia pilna vietos gyventojų.

Vietiniai žmonės pamėgo karių gyvenimą — atsilanko labai gausiai.

Čia visų karių sportininkų vieta, nes čia yra futbolui pavyzdinga aikštė ir įvairūs įrankiai. Pelnas skiriamas bataliono sporto reikalam.

A. Ž.

8 p. p. GEGUŽINĖ SU KARIŠKA PROGRAMA

Rugpiūčio 11 d. pulko sporto aikštėje, Gubernijoje, buvo vieša pulko gegužinė. Gražiai išpuoštoji iliuminuotoji aikštė pasilinksmini atsilankė per 1000 žmonių.

Pažymėtina, kad gegužinė turėjo ir tam tikrą uždavinį — atkreipti šiauliečių dėmesį į kariuomenės gyvenimą, draugiškumą. Todėl buvo parengta tam tikra programa. Publikai parodytas karių miklumas - gimnastika, greitas ir praktiškas palapinių statymas ir t. t. Pulko šaudykloj leista pašaudyti kovos šoviniiais ir šrateliais. Be to, atvaizduotos šių dienų kautynės. Uždavinys — būrys postovio užtvaroj. Publikai buvo leista prieiti prie vadovietės. Čia viskas smulkiai buvo aiškinama. Kiekvienas galėjo matyti visas greičiausias priemones ryšiui palaikyti. Tai šunes, pašto karveliai, skydeliai, optika ir kiti sutartiniai ženklai. Taip pat ir telefonas.

Po gauto pranešimo, kad priešas puola, žiūrovus šurpulis nukrėtė. Visi matė ir atidžiai sekė priešą, kuris iš vienkio per 1 km pasipylė. Artilerijos ugnis, vėliau kulkosvaidžių ir šautuvų vis labiau didėjo. Pasirodė prieš tanketės ir smarkiai artinosi prieš būriai. Granatų ir durtuvų ataka... Tanketės, apšaudomos ir apmėtomos granatomis, per kliūtis įrapliojo į apkasus, kur buvo įsitvirtinusi postovio apsaugos užtvara.

Trimitas paskelbė kovos pabaigą. Po to, kovotojai išsirikiaivę gražiai pražygiavo pro publiką, kuri parodė jiems savo dėkingumą.

20 val. aikštėj buvo bendras pulko karių vakarinis patikrinimas. Per šokius dangų viršum galvų raižė įvairiaspalvės raketos. Griežė pulko dūdų orkestras. Buvo ir pigus bufetas.

Šia surengta programa publika buvo nepaprastai patenkinta.

Ptr. Bukelis

GRAŽIAI SUTVARKYTI KAREIVIŲ KAPAI

Marijampolės kapuose kiekvieno atsilankiusio akį traukia puikiai sutvarkyti kareivių kapai, kurie savo puošnumu ir skoningumu šviečia visam kapinynui. Betoniniai kryžiai ir paminklai skęsta gražioje gėlėse, kurios žydi įvairiausiomis spalvomis. Gražiai sutvarkyti smėlėti takeliai ir balti švarūs suoleliai kviečia kiekvieną pailsėti tarp amžinai besilinsnių karių. Evangelikų kapuose dar yra per karą žuvusių vokiečių kareivių kapai, kurie taip pat pavyzdinčiai sutvarkyti, nors ir neatskirais kapeliais. Tai vis 9 p. pulko darbas. Kasmet šaulės moters ar skautai-skautės nepamiršta ir tų kovotojų, kurie krito sunkiam lietuvių darbe nuo džiovos ar senatvės. Tai gražus ir sektinas pavyzdys.

Dragūnas

ARTILERIJOS PULKAI PRADĖJO TAKTIŠKUOSIUS PRATIMUS

Per antrąją pamainą į poligoną atvyko 2 artilerijos pulkas (I II stovyklą), 3 art. pulko (I II str.) ir 4 art. pulko dalis (I I st.). Šie pulkai nuo liepos 19 d. pradėjo artilerijos šaudymą, kuris užsitraukė apie porą savaitių. Stebėtojų tarpe teko turėti daug aukštų svečių, k. a.: gen. Dannebergs (latvių art. inspektorius), plk. inž. Gustaitis (mūsų aviacijos viršininkas ir t.t. Atliekamu laiku artilerininkai nesnaudžia. Turėdami gražaus laiko, papuošė ir tas vietas, kurių pirmoji pamaina nebuvo papuošusi ir atnaujino ten, kur negailestingoji gamta buvo sugriovusi. Dabar II stovykla atrodo tikru palapinių miestu. Dažnai tyliais vakarais ten užsižiebia aukurai, kuriuose rusenanti ugnis primena mums Vilniaus senovę ir Gedimino laikus.

Be artilerininkų, poligone smarkiai dirba ir pėstininkai. Kulkosvaidininkai pyškina įvairiais taikymais. Kiti pėstininkai atsirado kiek vėliau. Dabar visi atlieka paskirus taktiškuosius pratimus, o netrukus visų ginklų rūšys susijungs, virs „mėlynaisiais“ ir „raudonaisiais“ ir pradės „tikras“ kautynes.

Gudelis

SUSIDARĖ KORESPONDENTŲ RATELIS

3 art. pulko kariai sudarė korespondentų ratelį. Ratelio nariai rašinė iš pulko gyvenimo korespondencijas į kariškąją bei civilinę spaudą. Ratelį sudaro liktiniai ir tikrosios tarnybos kareiviai. Rateliui vadovauja pulko švietimo vadovas.

Pantelis

PATENKINTI POLIGONO PAMALDOMIS

Poligono pušnyuose po atviru dangumi laikomos kariamams pamaldos kaskart įgauna vis didesnę žavumą. Didelio išpūdžio sudaro pamaldų klausytojams pulkų orkestrų grojamos bažnytinės melodijos ir kartais skardūs kareivių balsai giedant giesmes. Beveik kas šventadienį kunigų sakomi išpūdingi pamokslai primena senovės vaidylas, prašančius Dievo palaimos savo viengenciams. Nenuostabu tat, kad karių pamaldas lanko ne tik kariai nekatalikai, bet ir daugybė vietos apylinkių gyventojų.

Alanas

SU DAINOMIS IR MUZIKA PO PAJŪRĮ

Kar. sp. dr-jos 4 art. p. skyrius, vykdydamas metinę programą, rugpiučio 11 d. surengė savo nariams ir jų šeimoms ekskursiją į pajūrį.

Kelionėje į Klaipėdą Girulių geležinkelio stotyje prisijungė didelė stovyklaujančių J.S.O. (vyrų ir moterų) ekskursija. Jie linksmomis dainomis kelė visų nuotaiką. Klaipėdoje dar prisijungė ir vietinis jaunalietuvių orkestras.

Vos patekus ekskursijoms į Klaipėdą, tuojau uosto garlaiviu „Perkūnas“ visi ekskursantai pasileido į atvirą jūrą. Daugeliui ekskursantų pirmą kartą teko būti atviroj jūroj ir patirti jos audringų bangų galingumą. Po valandos grįžę iš jūros, pasileidome kitu garlaiviu Kuršių marėmis į Nidą. Visą kelionės laiką skambėjo tai dainos, tai orkestro muzika. Nutildavo tik praplaukiant kokį Kuršmarių pakrančio kaimelį bei uostą, nes visų akys nukrypdavo į jį.

Po gerų trijų valandų pamatėme Nidą. Visų akys negalėjo atsigrožėti reginiu. Tai didinga smėlio kopa už Nidos, kurioje mokosi skraidyti jaunieji Lietuvos sakalai.

Tik išlipus iš garlaivio, pirmiausia aplankėme sklandymo mokyklą. Mokyklos viršininkas p. Pyragius suteikė daug naudingų žinių, populiariaujančių bėmutorinį skraidymą, skatindamas kreipti daugiau dėmesio į jį ir t.t.

Ekskursininkai neužmiršo šio to nusipirkti. Ypač žuvies skanėstų. Veik kiekvienas vakarienei turėjo po rūkytą menkę, pleksnę, ungurį ir t.t. Daugelis ir namo vežėsi.

Benas Jablonskis

„KOVON, BAIGTA“

Priešlėktuvinės apsaugos rinktinėje eina kruopštus darbas prie zenitinių patrankų. Dabar dar tik praktikuojamasi pastatyti pabūklą kovos padėtin ir iš kovos padėties parengti žygiui. Prieš porą savaitių buvo pademonstruota pradinių mokyklų mokytojų karinio rengimo kursų klausytojams. Pabūklas kovon buvo pastatytas per 2 min. Darbas prie zenitinių patrankų skiriasi nuo artilerininkų pratimų su lauko patrankomis. Čia tarnybai reikia būti ne tik mikliai, vikriai, bet ir turėti jėgų, nes prisieina valdyti didelio svorio pabūklą. Bet ir silpnesnės sudėties tarnyba, nuolatinių pratimų dėka, sugeba mitriai dirbti prie pabūklo.

J. k. A. V.

PAVYZDŽIAI IŠMOKO MYLĖTI KNYGĄ

Priešlėktuvinės apsaugos rinktinėje yra nemaža aukštesnio išsilavinimo žmonių, kurie atliekamu laiku ką nors studijuoja ar skaito. Išižiūrėję į juos, ir kiti jauni kareiviai, kurie moka tik skaityti, po užsiėmimų tuojau griebiasi kas laikraščio, kas knygos. Nors dalyje dar bibliotekos nėra, bet kareiviai knygas skolinasi kitas nuo kito, o perskaitę vėl keičiasi. Laikraščių pareina nemaža.

J. k. A. V.

KURIASI NAUJA FUTBOLO KOMANDA

Priešlėktuvinės apsaugos rinktinės jaunų kareivių tarpe yra futbolo mėgėjų ir prieš atvykstant į kariuomenę buvusių neblogų futbolininkų. Dabar jie yra prisijungę prie 1-ojo art. pulko futbolininkų, kurie anksčiau turėjo savo atskirą komandą. Tačiau norima sudaryti atskirą priešlėktuvinės apsaugos rinktinės futbolo komandą. Ją organizuoja j. k. Marcinkevičius.

J. k. A. V.

BUS NEMAŽA JAUNŲ GABIŲ LAKŪNŲ

Aviacijos mokyklos puskarininkių klasė smarkiai dirba. Be teorinių pamokų, mokiniai atlieka skraidymus, daugiausia mokomaisiais „Anbo“. Visi jau seniai skraido savarankiškai.

Kiekvieną rytą, vos sukilus kuopoms, eskadrilėms bei komandoms, išgirsi lengvą „Anbo“ III ar VI užimą. Jie kyla gražia vorele, pasinardo, pasigrožėja ryto saule ir vėl leidžiasi. Kiekvienas „lakūniukas“ (taip mes vadiname mokinius lakūnus), atlikęs tam tikrą uždavinį, turi taisyklingai nusileisti aerodrome. Skraidymai būna ir po pietų.

Neseniai mokiniai lakūnai grįžo iš vasaros dviejų savaitių atostogų. Pasisėmę naujų pajėgų, vėl pradėjo sunkų ir atsakingą darbą.

Mokykloje įvesta griežta drausmė. Aviacijos kareiviams mokyns lakūnas — drausmės ir elgesio pavyzdys. Mokykla turi žymų sportininką sporto instruktorių, todėl ir šioje srityje jie sektini. Skraidymais mokiniai labai domisi, o keli jų net jau suspėjo per kelis skraidymų mėnesius parodyt nemažą gabumą.

K. V.

ATLIEKAMĄ LAIKĄ GERAI SUNAUDOJAM

Pas mus karo policijos mokykloje yra daug išsilavinusių kareivių, baigusių universitetą, baigusių gimnazijas ir daugelis žemesnio mokslo cenzo. Todėl atliekamu laiku kiekvienas skaito įvairias knygas.

Reikia pabrėžti, kad labiausiai skaito ir domisi kariško turinio knygomis.

St. Sagatas

ATSIŠVEIKINO PLK. SALADŽIUS

Plk. Saladžius, ilgą laiką buvęs Kauno m. ir apskr. komandantu ir sykiu karo policijos mokyklos vadu, atsisveikino su mokyklos karininkais ir kareiviais, pasakydamas gražią atsisveikinimo kalbą. Baigdamas palinkėjo kariamams ir toliau būti tokiais stropiais ir griežtais pareigose, kaip ir iki šiol.

St. Sagatas

Teismo kronika

— 1935 m. gegužės 19 d. 2 pėst. pulko 3 kuopos kareiviai buvo surinkti dainų pamokai, bet jauno kareivio Aleksandro Pronckevičiaus kuopoje nesimatė, nors jį skyrininkas buvo nubaudęs tą dieną neišiti iš kareivinių. Tačiau j. k. Pronckevičius atsirado tik vakare, kai kuopa buvo rikiuojama vakarienei. Būrininko paklaustas, kodėl jis savavališkai pasišalinęs iš kareivinių, j. k. Pronckevičius, skeryčiodamasis rankomis, aiškinos, jog jis nei apie dainų pamoką, nei apie jo nubaudimą neišiti nieko nežinojęs. Tuo metu jaun. pusk. Sirtautas jam pastebėjo, kad jis, kalbėdamas su viršininku, stovėtų ramiai ir rankomis nemosikuotų. Po tokios pastabos j. k. Pronckevičius smogė kumščiu jaun. pusk. Sirtautui į veidą; nuo smūgio pastarasis apsvaigo ir pargriuvo ant žemės. Už tokį nusikaltimą teismas j. k. Aleksandrą Pronckevičių nubaudė 8 metais sunkių darbų kalėjimo, atėmė iš jo teises, karių vardą ir išmetė iš kariuomenės tarpo.

— 5 pėst. pulko j. kareivis Petras Navakas š. m. gegužės 26 d. iš savo dalies savavališkai pasišalino ir išvyko į A. Panemunės valsčiaus Armališkių kaimą. Čia jis pas tūlą ūkininką pernakvojo, o rytojaus dieną, kaip jis sakė, rengėsi keliauti į Panevėžį. Kelionėje jam esą reikalinga lazdelė, ir dėl to jis paprašęs kokios nors šakos ir kirvio. Taip jis, bedailindamas sau lazda, staiga surikęs: „Oi, nusi-

kirtau pirštą". Po to, jis buvęs įkalbėtas geruoju grįžti į dalį, kur jam galinti būti suteikta medicinos pagalba. Tokias šios nelaimės aplinkybes nupasakojo tai matę liudytojai. Tačiau pats j. k. Navakas šį įvykį kitaip nušvietė ir norėjo įrodyti, kad tai netyčių darbas. Teismas, išklauses liudytojų parodymų, nusprendė j. k. Petrą Navaką, kaip norėjusį per susižalojimą išvengti tarnybos kariuomenėje, nubausti 2 metais sunkių darbų kalėjimo su teisių, kario vardo atėmimu ir išmetimu iš kariuomenės.

— Atsargos jaun. pusk. Antanas Pivoris pripažintas kaltu, kad jis: 1) būdamas įsigėres, tvarkant karininkui kelis triukšmaujančius įsigėrusius atsarginius, norėdamas jam pasipriešinti, šaukė: „Vyrai argi mes duosime varyti į daboklę savo draugus, atimkim“ ir demonstratyviai sudaužė savo dėžutę su daiktais, kuriuo savo elgesiu kurstė kitus atsarginius tam viršininko tarnybos veikimui pasipriešinti, ir 2) būdamas sulaikytas, spardėsi kojomis ir stumdė nuo savęs jį vedusius kareivius, tuo norėdamas pasipriešinti viršininko įsakymui vykti į daboklę. Už tai atsarginis Antanas Pivoris nubaustas 1 metais kalėjimo.

JŠ Šaulių gyvenimas

VALDININKAI REMIA GINKLŲ FONDA

Panevėžio Valstybės Saugumo ir Kriminalinės policijos apygardos viršininkas, norėdamas paremti ginklų fondą, apsidėjo 2% mokesčiu nuo gaunamos algos Ginklų Fondui. Savo viršininką sekdami, ir valdininkai apsidėjo 1% mokesčio nuo gaunamos algos Ginklų Fondui. Ši suma algas mokant dabar ir išlaikoma. Girdėtis, kad ir kitų įstaigų valdininkai taip pat pasielgs.

Al. R-s

PAVILKIO BŪRYS TURĖS SAVO ŠAUDYKLĄ

Iki šiol Pavilkio šaulių būrys metinius šaudymo pratimus eidavo atlikti į kaimyninių būrių šaudyklas, tačiau, patikrinus vietovę, rasta patogi šaudykla, kuri yra Pavilkio dvaro šile, ant ežerėlio kranto. Ši vieta yra labai patogi, nes atitinkamai pačios gamtos sutvarkyta: slėptuvės, smėlio kalnas ir t. t. Šiais metais šaudymo pratimai jau buvo atlikti šioje šaudykloje. Geriausiai šiais metais šaudė šauliai: Vincas Urmulevičius; išmušęs 86 tšk. ir Juozas Astrauskas, išmušęs 79 tašk.

Juozas Astrauskas

STIPRINAM SAVO JĖGAS

Užuožeriai (Panevėžio apskr.). Rugpiūčio 11 d. šaulių būrys surengė sporto šventę, kurion apsilankė keli šimtai žmonių. Pirmiausia buvo krepšiasvydžio rungtynės. Paskui sportininkės atliko nepaprastai gražiai 7-nius pratimus su dainomis. Vyrai įvykdė du sakalų gimnastikos pratimus su šautuvais. Priziniame 100 ir 200 m bėgime dalyvavo 6 sportininkai. Didžiausio dėmesio žiūrovų tarpe sukėlė raitelių šokimai per kliūtis. Atlikus plačią sporto programą, atidaryta daiktų loterija, o vakare buvo šokiai.

J. Kudžma

ŠAULIAI DRAGŪNAI PRATINASI-GERAI VALDYTI ARKLIUS

Kiekvieną sekmadienį Marijampolės rinktinės šauliai-dragūnai 9 p. pulko kareivinėse renka si jojimo pamokoms. Moko instruktoriai — 9 p. pulko karininkai. Nors mokymasis varginantis, tačiau šauliai dirba pasiryžę ir energingai. Dar šiemet mano jojime nenusileisti nei ulonam, nei gusaram. Dragūnuos yra daug jaunuolių, kurie šiemet ar kitamet stos į kariuomenę. Reikia tikėtis, kad tokiems vyrams ir kariuomenėje neteks matyti jokio vargo.

Dragūnas

VII RINKTINĖS ŠAULIAI ŠAUDO

Rugpiūčio 15 d. 8 p. p. šaudykloje atliko rengiamuosius šaudymo pratimus kovos šoviniiais VII šaulių rinktinės 27 ir 52 šaulių būrys. Abiejų būrių šaudymo rezultatai geri. Šaulių eilėse jau yra ir paleistų š. m. pavasarį atsargos karių, mėgstančių karišką tvarkingą gyvenimą.

A. J.

PANEVĖŽIO R-NĖS ŠAULIAI IR ŠAULĖS TINKAMAI LEIDŽIA ATOSTOGAS

Kaip kasmet, taip ir šiemet Panevėžio rinktinės šauliai ir šaulės per ilgus rudens ir žiemos vakarus atliko karinį

pasirengimą, egzaminus išlaikė, šaulės sanitarinius kursus ir iki birželio 25 d. buvo atlikti visi darbai ir šaudymai. Nuo birželio 25 d. atostogos traukiasi su gegužinėm, rengia ekskursijas, norėdami pažinti savąjį kraštą. Nuo rugsėjo 15 d. pasirodys raiteliai, vėliau manevrai, spaudos platinimas ir kiti rudens darbai.

P. Š.

1 P. P. — 4 P. P. 6:3 ir 7:2

Poligone rugpiūčio 11 ir 15 l. 1 p. d. L. k. Gedimino pulko rinktinės rezervo komandos buvo futbolo rungtynės su 4 p. L. k. Mindaugo pulko ryšių būrio kda. Rungtynės baigėsi 6:3 ir 7:2 gediminininkų naudai.

7 P. P. II KOMANDA — „MAISTAS“ 4:2 (1:2)

Rugpiūčio 15 d. 7 p. pulko II-oji futbolo komanda turėjo savo aikštėje draugiškas rungtynes su Tauragės „Maitu“, kurias laimėjo 4:2.

A. G.

7 p. p. — KLAIPĖDOS BAR-KOCHBA 9:2

Rugpiūčio 11 d. buvo futbolo rungtynės tarp II b-no ir Klaipėdos „Bar-Kochba“ futbolo k-dų, kurios baigėsi 9:2 b-no naudai.

Šiemet batalionas gerai pasirodė, prieš tai žaisdamas su tvirtos sudėties lygų komandomis. Retas pulkas turi tokią stiprią komandą.

A. Ž.

UKMERGĖS ŠAULYS — JONAVOS J.S.O. 5:1

Rugpiūčio 4 d. Jonavoje buvo futbolo rungtynės tarp minimų komandų. Rungtynės laimėjo šaulys 5:1. Rugpiūčio 11 d. buvo sužaistos revanšo rungtynės, kurias taip pat laimėjo šaulys 3:1.

UKMERGĖS ŠAULYS — JONAVOS MAKABI 3:2

Rugpiūčio 10 d. buvo futbolo rungtynės tarp minimų komandų. Rungtynės laimėjo šaulys 3:2.

V. s. p. Grigonis

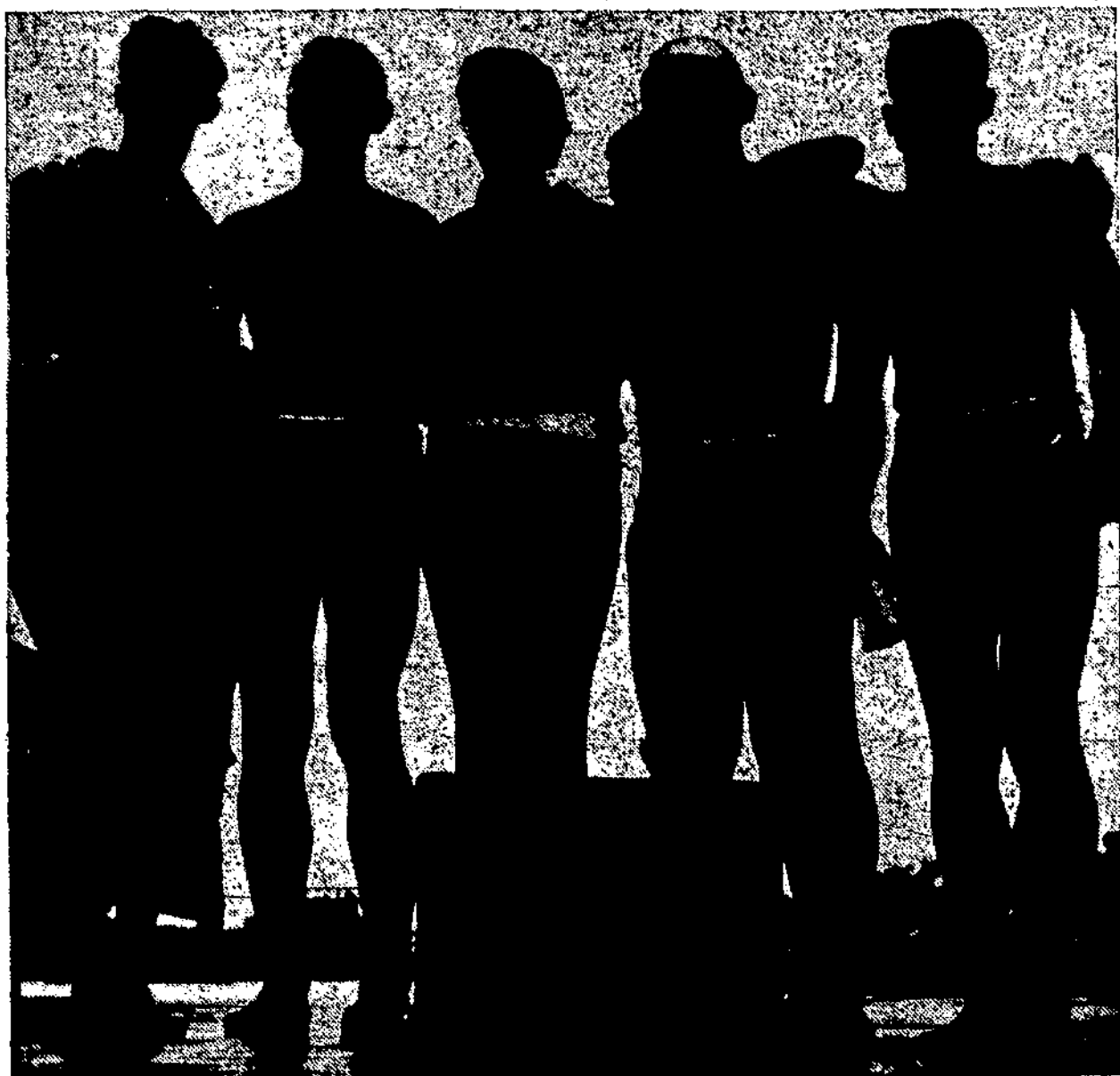
ŠIAULIŲ „SAKALAS“ — PANEVĖŽIO „ŠAULYS“ 6:0

Rugpiūčio 10 ir 11 Panevėžy viešėjo šiaulių šaulių „Sakalas“ ir čia turėjo dvi futbolo rungtynes. 10. VIII. žaidė su „Makabi“ komanda. Šios rungtynės baigėsi lygiomis 2:2. 11. VIII. „Sakalas“ rungsi su Panevėžio „šauliu“: rungtynės baigėsi 6:0 „Sakalo“ naudai.

AMERIKOS, LATVIJOS IR LIETUVOS SPORTININKŲ RUNGTYNIAVIMO DIENOS PALIKO NEIŠDILDOMŲ IŠPŪDŽIŲ

Pirmojo pasaulio lietuvių kongreso proga buvo surengtos didelės visose sporto varžybose rungtynės, kurios traukėsi net tris dienas ir jas nepaprastu įdomumu sekė Kauno visuomenė. Tai ir nenuostabu, nes tokio pobūdžio sporto šventė pirmą kartą Lietuvoje.

Plaukymo rungtynės. Didysis sportininkų bendravimas buvo pradėtas rugpiūčio 14 d. plaukymo rungtynėmis, kuriose dalyvavo geriausi Amerikos ir Latvijos lietuvių ir Lietuvos plaukikai. Amerikos lietuvių tarpe dalyvavo garsioji Amerikos plaukikė Šemaitytė, kuri nekartą svetur išgarsino Lietuvos vardą. Ji kai kuriose varžybose nugalėjo net Lietuvos ir Latvijos vyrus-plaukikus. Techniški rezultatai: 50 m laisvu stilium — 1) Vaškelis (KJK) 31 s., 2) Savickas (Amerikos liet.) 31,5 s.; 100 m lais. st. — 1) E. Šemaitytė (Am.) 1:12,4 min., 2) Šulkevičius (LFLS); 100 m ant krūtinės — 1) Berenis (KJK) 1:32,3 min., 2) Peleckas (LFLS); 400 m lais. st. — 1) Astrauskas (JSO) 6:06 min. (naujas Liet. rekordas), 2) Šemaitis (LFLS); 100 m ant nugaros — 1) Savickas (Amer. l.) 1:38,7 min., 2) Vasaitis (KJK); įvairaus plaukymo estafetė 3×100 m — 1) Kauno rinktinė 4:31,3 min. (naujas Liet. rek.), 2) Amerikos lietuvių rinktinė; šuoliai — 1) Budrikas (Amer. l.) 67,9 taškai, 2) Astrauskas. Pirmą kartą Lietuvoj žaistos vandensvydžio rungtynės tarp Amerikos lietuvių komandos ir Kauno rinktinės baigėsi, ir po pratęsimo, be rezultatų — 0:0. Rungtynės baigiantis pro baseiną Nemunu pravažiavo 115 baidarių eskadra, kuriai vadovavo prof. Kolupaila. Ją sudarė skautai

Vandens sporto nugalėtojai

Pr. Gaižučio foto

sportininkai, šauliai ir t.t. Pagerbdami užsienio svečius, jie saliotavo iškeltais irklais. Tai paliko gilaus įspūdžio visiems mačiusiems.

Lengvoji atletika buvo kariuomenės stadione per dvi dienas (rugpjūčio 16 ir 17 d.). Rezultatai tokie: 110 m barjerinio bėgimo — 1) Knašas (Amer. l.) 18,4 s., 2) Šimanas (Kaunas) 100 m — 1) Tamulynas (K) 11,3 s., 2) Blinka (K); 400 m — Jermalajevs (K) 5,98 s., 2) ltn. Keturakis (K); 60 m moterims — Dzindziliauskaitė (K) 8,8 s., 2) Sivokaite (K); 800 m — vyr. pusk. Barkauskas (K) 2:7,5 min., 2) Čepėnas (Lat.); 210 m — 1) Blinka (K) 25,2 s., 2) Tamulynas (K); 5000 m — 1) Tendis (K) 16:24,8 min., 2) Petraitis (K); 200 m moter. — 1) Dzindziliauskaitė 30,9 s., 2) Sivokaite; rutulys vyr. — Tamulynas 12,98 m, 2) Kriaučiūnas (Am.); estafetė 4×100 m — Kauno rinktinė 47,6 s., 2) Latvijos r.; 1500 m — 1) v. p. Barkauskas (K) 4:26,8 min., 5000 m — Tendis (K) 16:24,8 min.; šokimas į aukštį — Klimaitis (K) 1:47,5 m; moterims ietis — Dzindziliauskaitė 33 m; šokimas į tolį — Baltutis (K) 5,99 m; ieties metimas — Tamulynas 49,10 m; disko met. — Tamulynas 37,42 m; rutulio stūm. — Tamulynas 12,88 m; 5 km ėjimas — Zanderis (Lat.) 27:26,5 min.; 20 km bėgimas — Petraitis (K) 1 val. 14,36 min. (naujas Liet. rek.), 2) Kalpokas (K) 1 val. 15,41 min. (irgi geresnis laikas už buv. rekordą); moterims šokimas į tolį — Dzindziliauskaitė 4,19 m; disko met. — Vaškelytė (K) 22,21 m; švediską estafetę laimėjo Kauno komanda.

Bokso rungtynėse dalyvavo penkios poros. Lengv. sv. Marčiulionis (K) nugalėjo punktais Čikagos meisterį Šedvilą; vid. sv. Šeštokas (Lat.) punktais nugalėjo Varną (Liet.); pus. vid. sv. Kairys (Lat.) 3 runde pasidavė Jacunskiui (Liet.); pus. sunk. sv. Tunkūnas (Lat.) 3 runde nokautu nugalėjo Pankeniną (Liet.), sunkiam sv. Knašas (Amer.) punktais nugalėjo Bagdonavičių (Liet.); lengv. sv. Evertas punktais nugalėjo Duobą.

Futbolo turnyre dalyvavo keturios Latvijos lietuvių ir penkios Lietuvos komandos. Turnyras buvo olimpinės sistemos (pralaimėjusi komanda iš turnyro išeina). Rezultatai susitikimų tokie: Tauras — Vytis (Liepoja) 1:0, MSK — Laisvė (Liepoja) 3:0, LFLS — Šviesa (Ryga) 2:0, LGSF — R. Vytis 0:1 (golas iš pėndelio), JSO — Š.Š. Kovas 0:0, Tauras — LFLS 2:1, Š.Š. Kovas — R. Vytis 1:0, MSK — JSO 2:0, MSK — Š.Š. Kovas 1:0. Finale susitiko ne karto turnyre nepralaimėjusios komandos MSK ir Tauras. Jų normalaus laiko kova baigėsi be persvaros 2:2 ir rungtynės teko pratęsti iki pirmo golo, tačiau iki temstant jo niekas neįmušė ir rungtynes teko nutraukti. Jos bus kita kartą.

Krepšiasvydžio rungtynės dėl blogo oro buvo kūno kultūros rūmų salėje. Dalyvavo trys komandos: Amerikos lie-

tuvų, Latvijos lietuvių ir Lietuvos. Geriausiai pasirodė amerikiečiai, kurių žaidimo klasė prilygsta geriausiems pasaulio žaidėjams. Jie savo nepaprastai menišku žaidimu nustebino atsilankiusius ir tokio žaidimo vargu kada beteks pamatyti. Latvijos rinktinė, kuri Lietuvą smarkiai nugali, prieš Amerikos lietuvių komandą greičiausiai neatsilaikytų. Amerikos lietuviai prieš Latvijos lietuvius lengvai laimėjo 49:2 (21:0), o prieš mūsų rinktinę 36:5. Mūsų rinktinė Latvijos lietuvių rinktinę nugalėjo 28:2. Orasvydžio rungtynės tarp Amerikos lietuvių ir Latvijos lietuvių baigėsi nežymiu Latvijos lietuvių laimėjimu.

Tuo buvo baigta didelė trijų dienų sporto šventė. Nemažą kliūčių sudarė blogas oras, ypač kliudė lauke rungtis. Gerame ore geresnių rezultatų būtume sulaukę. Tačiau šventė praėjo sklandžiai ir saulėtu upu. Tokią šventę Lietuvos sportininkai negreit užmirš. Tenka dar pažymėti, kad šventę atidarė švietimo ministeris Tonkūnas. Per atidarymą dar kalbėjo DULR pirmininkas Skipitis, kūno kultūros rūmų direktorius Augustauskas ir Amerikos lietuvių sportininkų atstovas p. Juška, kuris mūsų sporto vadovybei įteikė Amerikoje įsteigto sportinio-olimpinio komiteto adresą. Jo tikslas — suartinti Amerikos ir Lietuvos lietuvių sportininkus.

Po visų rungtynių šventės dalyviai buvo pakviesti į kūno kultūros rūmus vaišėms, kur buvo pasakyta nuoširdžių kalbų. Be to, laimėjusieji pirmas vietas gavo vertingas dovanas.

LGSF — TAURAS 3:1 (2:1)

Rugpjūčio 12 d. LGSF — Tauro rungtynėmis buvo baigtas pirmas pirmenybių ratas. Tauras, kuris pirmenybių pradžioje rodydavo didelį pasipriešinimą komandoms, pradėjo žaisti nebe taip gerai.

HUNGARIA — LATVIJA 3:0 (0:0)

Kaune viešėjusi garsi vengrų futbolo komanda ir su Lietuvos rinktine sužaidžiusi 2:2, grįždama namo vėl sustojo Rygoje, antrą kartą rungtis su Latvijos rinktine ir laimėjo 3:0.

HUNGARIA — RINKTINĖ 2:2 (1:0)

Rugpjūčio 13 d. vengrų komanda Hungaria žaidė futbolo rungtynes su mūsų rinktine ir rungtynės baigėsi lygiomis. Toks rezultatas yra gana geras turint galvoj tokią stiprią komandą, kaip Hungaria. Golas rinktinės naudai įmušė Lingis ir Paulauskas.

ANGLŲ AVIACIJOS STIPRINIMAS

Anglai rengiasi padidinti savo karo aviacijos lėktuvų skaičių iki 1500 mašinų, tai turi būti atlikta iki 1937 metų. Aviacijos ministerija reorganizuota, dabar ji turi 4 departamentus: I — generalio štabo viršininko, II — sudėties, III — bandymų ir statybos, IV — organizacijos ir mobilizacijos. Aviacijos karių skaičius padidės iki 22.500 žm. Šiuo laiku anglai turi 2.700 karo lakūnų, o numato padidinti jų skaičių iki 4.300. Tam reikalui 1.200 lakūnų bus pašaukta iš atsargos, o 400 parengta mokyklose. Šiemet pradės rengti 1.200 — 1.300 naujų lakūnų. Karo aviacijos mokyklų bus 10 (dabar 5), civilinės aviacijos mokyklų skaičius žymiai padidinamas (dabar 4). Lakūnams grąžintos senos algos, kurias jie gaudavo iki 1931 m. algų sumažinimo.

Stiprinamos ir priešlėktuvinės apsaugos dalys.

VOKIEČIŲ KARO MINISTERIS ŠVEDIJOJ

Vokietijos karo reikalų ministeris generolas von Blomberg'as buvo atvykęs į Švediją.

Švedų pestininkų inspektorius generolas Thornell'is išvyksta į Vokietiją susipažinti su vokiečių kariuomene. Švedai numato pakeisti kai kuriuos kariuomenės statusus.

KARIŠKŲJŲ AUTOMOBILIŲ PADANGOS

Amerikos kariuomenėje dabar jau gana plačiai vartojamos naujos automobilių padangos, kurios nebijo kulų ir dūrių. Padangos neturi pneumatiskų kamerų, bet yra pripildytos akytos gumos, pakankamai elastingos ir minkštos. Tokias padangas turi Amerikos šarvuotieji automobiliai „M-1“ ir bandomieji dabartiniu laiku „T-1“ automobiliai.

LAIŠKAS MYLIMAJAI

Mano mylima Onyte,
Tu pas mamą saugai rūtas:
Noriu aš tau parašyti
Kaip aš sveikas, kaip aš drūtas.

Kaip aš čia narsiai kovuju,
šaudau įvairiais pabūklais,
Kaip naujieji orlikonai
Daro nuostabius stebuklus...

Šauk per geležį, per plieną —
Vienu žodžiu per ką nori —
Pereina tartum per pieną,
Tik palieka skylę storą.

Taigi mat, mieloji Ona,
Poligonas tai neštukas:
Čia kovotojas jau Jonas,
O ne kaimo koks berniukas...

Aprašysiu aš tau, miela,
Vieną mūsų lig atakos,
Kaip ir aš su savo siela
Net dangun buvau patekęs...

Čia mat, kartą raudonieji
Bandė gintis šilosėduos,
Na, o mes prie jų prieję
Juk susėdę nesėdėsime.

Tankai ūžia. „Į ataką!“
Draugas riktelia iš šono.
To jau man pilnai užteko —
Noriu baigt su tuo raudonu...

Puolu priekin, tartum liūtas...
„Gulk, negyvas!“... kažkas rėkia...
O čia tarpininko būta...
Na ir vietoj mirti reikia...

Gera gintis, gera pulti,
Gyvam tinka karo menas,
Bet tada, kaip turi jaustis,
Kai šalti kapai vaidenas...

Čia guli užvertęs kojas,
Gailiesi viso pasaulio,
Batų net nesunešiojęs
Atsisveikini su saule...

Matau Dievo rūstų veidą...
Matau tau, brangioji Ona...
O gyvybė štai apleidžia,
Nors gyventi dar malonu...

Kojos vos jaučiamai dreba,
Toli šalmas nusiritęs...
Tik staiga po šios atakos
Girdžiu pergalės trimitą...

Ir klausausi, kaip užburtas
Koks čia angelas sugrojo...
Juk gyvybė visas turtas,
Ir iš lengvo tiesiu kojas...

Mat, kažkaip klaida įvyko
Su mirties klaikia galybe!
Ir mane gyvą paliko.
Duot vadams atskaitomybę.

Bet neverk, mieloji Ona,
Aš dėl to per daug neliūstu,
Po to smūgio tavo Jonas
Dar daugiau susrėbs kopūstų!

V. p. Kuzma

Aplankius „Kario“ bendradarbius

(feljetoniškas reportažas)

Tur būt, prisimenate, tamsta redak-
toriau, kai aną dieną, atnešus labai ak-
tualų straipsnį „Kaip iš kareiviškų au-
tų nosines gaminti“, jūs mane išvijote
ir liepėte eiti išsimiegoti. Tačiau, mie-
goti neėjau, bet susikaupęs pėsčias ap-
lankiau kai kuriuos „Kario“ bendradar-
bius ir su jais pasikalbėjau aktualiau-
siais kariškojo meno reikalais. Prieš
išeidamas atsidūriau

„Kario“ administracijoje

— Labas, — sakau, — tamsta admi-
nistratoriau, tarp kitko, gal honorarą...

— Kuriam numeryje buvo įdėti
jūsų raštai?

— Tuo tarpu dar neįdėti, bet netru-
kus jau bus, — išdidžiai atšoviau.

Administratorius pasižiūrėjo vilko
akimis ir kai riktels:

— Tamsta, čia kariška įstaiga ir
juokų nekrečiama!

Supratęs, kad administratorius rim-
tai supyko ir akimis ieško sargo, sku-
biai smukau pro duris ir gatvėje iš-
vydau

D. Stankūną

— Sveikas, prieteliau! Kur taip
skubi?

— Į „Kario“ redakciją.

— Susimildamas neik, — įspėjau, —
redaktorius piktas, o administratorius
dar labiau. Mane ką tik išvijo.

Stankūnas malonus vyrukas. Veng-
rijoje buvęs. „Karyje“ apie ištvirtus
intelligentinį jaunimą ir kariškąją tar-
nybą rašo. Eidami įsikalbėjome.

— Ką dabar dirbi? — klausiu.

— Nieko. Bedarbis.

— Prieteliau, nesupratai. Klausiu,
ką šiomis dienomis kuri?

— Taip ir sakyk. Rašau, kaip tuos
poniškus inteligentus į kariuomenę su-
kišti, kad jie nesimuliuotų ir neišsisu-
kinėtų.

— Puiku. Rašyk, pliek intelligentus,
— padaršinau ir atsisveikines dūmiai į
studentų barą. Mat, pastebėjau ten
įeinant

J. Martinaitį

— Ar tik ne Misinginis Mamonėlis
būsi, — džiaugsmingai šūktelėjau, be
atsikvėpimo išmaukdamas jam atneštą
alučio bokalą.

Kad žinotumėte, kaip jis supyko.

— Su kuo turiu garbės susipažinti,
— riktėlėjo. — Visokių šunsnukių ma-
čiau, tačiau kuris svetimą alų nepasi-
klauses išmauktų, dar neteko sutikti.

— Atsiprašau, — mikčiojau, — argi
nepažįstate Kiečio. Į „Kuprinės pabi-
ras“ rašau. Redaktorius siuntė pa-
klausti, ką tamsta artimiausiu laiku
esate pasiryžęs nuveikti?

— Tamstos iškreiptą burną apskal-
dyti, šit ką esu pasiryžęs! — suriko
atsistodamas.

Suprasdamas, kad tu tokiu vyru,
kaip jaunas kareivėlis Misinginis Ma-
monėlis, neverta pradėti karo, leidausi
bėgti.

— Sudieu, — šūktelėjau užtrenkda-
mas baro duris, — karikatūriškų aukš-
tybių linkiu!

Pas J. Docį

Dociaus gatvėje nesutikau, todėl la-
bai skubiai nuvykau į Šančius. Prisėli-
nęs prie aktyvaus bendradarbio durų,
klausiausi. Mano jautrią ausį pasiekė
tylūs, bet aistringi meilės žodžiai.

— Ne, jie ne barbarai. Klysti, Liza!..

— Kokia velniava, — pagalvojau, —
Docius su panomis aladarakus kelia.
Palauk, iškrėsiu išdaigą.

Nieko nelaukdamas ir nesibeldamas,
atidariau duris. Jau norėjau riktelti:
„Dociau, begėdi!“ — tačiau susival-
džiau. Jokios moters kambaryje ne-
matyt.

— Kur Liza? — mandagiai paklau-
siau.

— Kokia Liza? — pašoko, išvydęs
neprašytą svečią.

— Neišsisukinėk, viską žinau. Tur
būt, spintoje paslėpei?

Pradėjome aiškintis. Po pusvalan-
džio įsitikinau, kad jokios Lizos ten
nebuvo, tik jis savo novelę „Saulės
tekėjimas“ garsiai skaitė. O ten, pasi-
rodo, toji susipratusio dezertiro Alber-
to Liza įpainiota. Abu gardžiai pasi-
juokėme.

— Gana juokauti. Ką dabar, Do-
ciau, kuri?

— Dramą, drauguži. Didžiulę ka-
rišką dramą!

Man besistebint, Docius atidarė mil-
žinišką dėžę ir saujomis ėmė traukti
primargintus popieriaus pūdus. Žiūriu
ir drebu.

— Tai bent dramelė, — galvoju. —
Mažiausiai 10 kg svers.

Man šitaip begalvojant, Docius at-
nešė popirosų dėžę.

Rūkyk, ponas Kieti, ir susikaupk.
Dramą perskaitysiu. Įvertinsi, „Kary-
je“ recenziją parašysi.

Žvilgtelėjau į sukrautus popieriaus
pūdus ir nutirpau.

— Tai pakliuvau, — smilktelėjo gal-
voje, — iki pusiaunakčio prisėis išsė-
dėti.

Tačiau, atsitiktinumas išgelbėjo.
Ties aktyvaus bendradarbio būstine
automobilis sustojo ir pradėjo garsiai
signalizuoti.

— Atleiskite, drauguži, — pašokau,
— ryt atvyksiu dramos pasiklausyti.

Matote, dėdė iš Amerikos į pasaulio lietuvių kongresą atvyko, todėl automobilyje manęs laukia. Skubiais reikalais į finansų ministeriją važiuojame. Supranti, tūkstančiai kvepia.

Nebaigiau. Docius puikiai suprato. Širdingai atsisveikinome ir, palinkėjęs kūrybiškų pasisėkimų, smukau pro duris.

Pas pilotą A. M.

Gerbiama! lakūnų aerodrome radau. Į lėktuvą belipęs.

— Atleiskite, gal galėčiau 5 minutes sutrukdyti?

— Kuriuo reikalu, tamsta?

— Iš „Kuprinės pabirų“ siūstas pasiteirauti, ką jūsų šviesybė esate nutaręs ateityje sukurti ir...

— Suglaustai, aiškiai kalbėk, — pertraukė. — Tamsta reporteris?

— Ne, poetas. Poligoną, valandas bestovinčių liūdesius apdainuoju.

— Vadinas, nori sužinoti, ką ateityje „Kariui“ parašysiu?

— Taip, labai noriu! — pradžiugau.

— Puskarininkis Lepeika, — kreipėsi į stovintį vyruką, — uždek šiam poetui šalną, akinius, parašutą ir įsodink į lėktuvą!

— Klausau!

— Mane į lėktuvą?!

— Taip, — šaltai atsakė, — ten erdvėje suprasi, ką sukurti pasiryžęs. Žodžiais negaliu paaiškinti. Pagaliau, pats poetas esi, erdves apdainuoti galėsi.

— Kuriems velniams poetu pasivadinau, — širdyje keikiu savo kvailumą. — Dabar, tikriausiai, ten erdvėje mane velnias griebis.

— Nebijok, — drąsina puskarininkis. — Jei jau pamatysi, kad sparnai lūžo, ar kuris kitas velnias įvyko — patrauk va šitą virvutę ir šok. Jei parašutas neišsiskleis, tada štai šitą dar tįpeltelk.

— O jei ir tada dar neišsiskleis?

— Tuomet baigta. Užsimerk ir, sušukęs „Viešpatie, atleisk nuodėmes!“ lauk mirties. Per penkias sekundes tuos tris žodžius suspėsi ištarti?

— Gal ir suspėsiu, — verksmingai atsakiau.

Už penkių minučių pakilome. Nieko ten erdvėje nesužinojau. Tik kas minutę pakreipdavau galvą ir ašaromis laščiau žaliuojantį aerodromą. Nepamenu, kaip atsidūriau žemėje: parašutu, ar lėktuvu? Atsigavęs išvydau besišypsančius veidus.

— Nu, sužinojai, ką pasiryžęs sukurti?

Norėjau atsakyti, tačiau tik baltas akis pavarčiau ir dusliai paklausiau:

— Ar aš gyvas?

— Gyvas! Sveikutėlis.

Susigėdau. Kuo nepravirkau.

— Ne man suprasti lakūnų kūrybą, ne man sužinoti mėlynųjų erdvių ir palšųjų debesų paslaptis, — jausmingai šūktelėjau, palengva artėdamas prie netoliese sukrauto šieno kupsto.

VI. Kietis

PRIEŠ KOMISIJĄ

— Kodėl taip aukštai iškėlęs galvą vaikštai?

— Galvoju, kaip patekti į lakūnus. Mk.

Apendicitas ir žirnių košė

Eilinis Matas Varnėnas atėjo į pulko virtuvę ir pareiškė: — Kvepianti kiaulėna su žirnių koše — puikus dalykas.

Po šitų nemirtingų žodžių prisidrebė lėkštė košės ir išėjo. Virėjas Šakalys dar tik pirmąją meilę eilinį Varnėną temylėjo, todėl šitoks jo pasielgimas be galo užpykino sąžiningą valgio gamintoją.

— Ginklo broli, Svirply, — kreipėsi į katilą šveičiantį eilinį, — ar matei ką Varnėnas padarė?

— Mačiau, broli Šakaly, — atsakė Svirplys ir vėl šveitė katilą.

— Gerai, kad matei. Liudytoju būsi. Nors Varnėną ir myliu, tačiau už tokį, atsiprašant, kiaulišką pasielgimą prisiskaudžiai nubausti. O tąją košę sau būvau pasilikęs kirminui numarinti. Ekonomijos, taip sakant, buvo likę. O jis, žaltys...

Ir du ginklo broliai, rankoves pasiraitoję, ilgai vartė drausmės statutą, ieškodami paragrafų ir straipsnių, pagal kuriuos galėtų Varnėnui atgailą paskirti. Deja, statutuose apie košę nieko nebuvo pasakyta, todėl abu visais balsais nutarė savo nuožiūra nubausti.

— Sausos „bankos“, manau, bus tinkamiausia bausmė už jo didįjį nusikaltimą, — pasiūlė eilinis Svirplys.

— Teisingai kalbi, — pritarė Šakalys, — sausos „bankos“ pilvo srity atims jam norą ateityje svetima koše pasinaudoti.

Tačiau, kaip ten įvyko, nežinau, kad eiliniui Varnėnui dėl košės teko kur kas didesnius nemalonumus pernešti. Mat, perdidelis košės kiekis neigiamai paveikė virškinamųjų organų aparatą, todėl rytmetį atsikėlęs pajuto lyg diegulus, aplamai, ligos pasireiškimus. Tais sumetimais nutarė į ambulatoriją įsirašyti.

— Tegu ištiria, — pagalvojo. — Negaliu gi dėl košės numirti.

Atvirai kalbant, Varnėnas buvo nuolatinis ambulatorijos svečias. Visokiems ištyrimams savo kūną paaukojęs, taip sakant. Pulko gydytojas buvo patenkintas aktyviu pacientu. Mat, visi gydytojai priskiriami prie laisvos profesijos žmonių, todėl dažni klientai yra jų gyvenimo šaltinis.

— Kokia liga šiandien Varnėną kankina, — kreipėsi į susirietusį ligonį.

— Apendicitas, tamsta pulkininke, pragariškus skausmus jaučiu. Tur būt, akloji žarna užsikimšo.

— Persivalgei?

— Ne, tamsta pulkininke, vakar tik vieną lėkštę košės teisvalgiau.

Gal viskas gerai būtų pasibaigę, tačiau, per klaidą Varnėno ligos aiškinimus išgirdo sanitarinis viršila.

— Tamsta pulkininke, leiskite pranešti. Eiliniui Varnėnui aklosios žarnos operacija jau prieš tris mėnesius padaryta, taigi, manau, ji jau nebepali užsikimšti.

Sudrebėjo, sulingavo žirnių košės mėgėjas eilinis Varnėnas, išgirdęs nepalankius viršilos paaiškinimus. Jis visai buvo pamiršęs, kad tas prakeiktasis apendicitas jau išplautas.

Gydytojas žvilgtelėjo į išbalusį ligonį, pamirkę plunksną į rašalą ir kažin ką parašė.

Kai kitą dieną eilinis Varnėnas, būrininko prižiūrimas, stovėjo susimąstęs, pro šalį praėjo virėjas Šakalys su savo padėjėju Svirplyu. Abu rankose laikė ka-

tiliukus su garuojančia žirnių koše. Nusidėjėlio Varnėno atgailaujęs žvilgsnis taip ir įsmigo į košę, o pilvas sugurgėjo, kad net būrininkas išpėjo ramiau stovėti ir netriukšmauti.

— Žalčiai, — pagalvojo, nurydamas seilę, — pro pat nosį su koše praėjo.

Už lango kažin kas garsiai skaitė ir Varnėno ausį pasiekė atklydę žodžiai: „Palaiminti visi tie, kurie šalinasi nuo žemiškų saldybių — žirnių košės su kvepiančia kiaulėna parsirijimo. Palaiminti ir tie, kurie ambulatorijos durų nevarsto, nesimuliuoja, bet dirba. Jie visi aptūrės dideles linksmybes ir per geltonas juosteles atsidurs išaukštinime“.

V. Kietis

SUNKIAUSIA DALIS

— Kaip manai, Petrai, kurioje kariuomenės dalyje sunkiausia tarnauti?

— Manau, kad artilerijoje!

— Kodėl?

— Šautuvas sveria vos 4 kilogramai ir tai padai užkaista, kol atstovi valandą su juo, o pagalvok, kaip turi būti, kai pastato su patranka.

LABAI RIMTA BŪSENA

— Tamsta viršila, jaunas kareivis Šlėga, prašau leisti nueiti į ambulatoriją, pas mane labai aukšta temperatūra!

— Kiek, būtent?

— 48!

— Kuo greičiausiai dumk pas ugnia-gesius, nes ambulatorijoje tamstai padėti tikrai jau nebegalės!

L. B-šis

GERAI JAUČIASI

— Na, pasakyk, kaip jauteisi, kai komisijos buvai nuskirtas į ulonus? — būsimąjį uloną, grįžusį iš naujokų ėmimo komisijos, klausia kaimynai.

— Ugi taip jaučiausi, kaip valstybės loterijoje būčiau išlošęs 2000 litų, — atsako užklaustasis.

NURAMINO

— Ach, tiek daug laiko užima tasai šautuvo valymas, — j. kareivis Velėna, valydamas šautuvą, skundžiasi eiliniui.

— Tai niekis, broliu, bet kur kas daugiau laiko užimtų už šautuvo nevalymą valandų stovėjimas, — paguodė jį eilinis.

DAR GREIČIAU ĮSIRENGDAVO

— Pats mačiau, kaip Amerikoje per 12 valandų pastato gyvenamąjį namą, — grįžęs iš Amerikos dėdė pasakoja savo sūnėnui atsargos kariui.

— Tai niekis, dėdė, kai mes į poligoną išeidavome, tai nė dviejų valandų nesugaišdavome, kol pasistatydavom sau palapines, — atsako atsarginis.

TODĖL

Atsarginis pasakoja kaimynams apie šaudymą, pridurdamas, kad šaudant reikia sulaukyti kvėpavimo.

— Kodėl? — klausia kaimynas.

— Ogi todėl, kad kvėpuodamas gali kulną į šalį nupūsti. Mk.

Pranešimas

Š. m. spalio mėn. pradžioje apskričių komendantūrose, komendantų paskirtu laiku, bus priimami į aviacijos puskarininkių lakūnų ir mechanikų mokyklą, lakūnų ir mechanikų skyrius, mokiniai - kandidatai.

Kandidatais bus priimami jaunuoliai 18—21 metų amžiaus, baigę ne mažiau kaip 4 klasės bendro mokslinio mokyklos arba tolygų mokslą, sveikatos atžvilgiu tinkami rinkuotės tarnybai, teismo nebausti, neteisiami ir netardomi. Pirmenybė bus teikiama baigusiesiems aukštesniąją mokyklą ar teoriškai bei praktiškai susipažinusiems su technikos mokslais bei darbais.

Asmens, norį stoti į šią mokyklą, turi ligi š. m. rugsėjo 10 d. paduoti savo nuolatinės arba laikinosios, jeigu prašymo davimo metu joje išgyveno ne mažiau kaip 6 mėn. ir prašytojui yra patogiau ten stoti, gyvenamosios vietos apskrities komendantui nustatyto pavyzdžio prašymą ir:

1) mokslo cenzo dokumentą arba jo notarialinį nuorašą, o mokslą ėję užsienio mokyklose, dar ir švietimo ministerijos pažymėjimą, nustatantį jų mokslo cenzo prilyginimą atitinkamai Lietuvos mokyklai;

2) gimimo metriką arba notarialinį jos nuorašą;

3) savo ranka rašytą curriculum vitae (gyvenimo bėgi);

4) valsčiaus (miesto) savivaldybės arba policijos patvirtintą tėvų arba globėjų raštišką leidimą stoti į aviacijos puskarininkių mokyklą;

5) savo ranka surašytas nustatyto pavyzdžio kandidato į aviacijos puskarininkių mokyklą žinias;

6) į kariuomenę šį rudenį priimtieji arba turintieji stoti naujokai — naujokų ėmimo komisijos duotą pažymėjimą, o dirbę kuriuos nors technikos darbus ir apie tai atitinkamą pažymėjimą.

Prašymai priimti į aviacijos puskarininkių mokyklą ir jų priedai bei kiti tuo reikalu dokumentai ir raštai žyminiu mokesčiu neapmokami.

Komendantūrose į aviacijos puskarininkių mokyklą p rinktieji mokiniai kandidatai ligi š. m. spalio 27 d. bus paleisti namo, o po to iš komendantūrų bus siunčiami į Kauną aviacijos viršininko valdžion. Čia komisija patikrins kandidatų sveikatą ir nustatytą skaičių galutinai priims į mokyklą.

Mokslas mokykloje ir privalomoji karo tarnyba aviacijoje truks 3 metus. Per tą laiką mokiniai atliks karinę privalę ir gaus nemokamai tinkamą išlaikymą.

Mokiniai, išėję mokyklos kursą, išlaikę egzaminus ir atlikę nustatytą praktiką, gaus: baigę lakūnų skyrių — II rango karo lakūno vardą, o baigę mechanikos skyrių — mechaniko vardą. Be to, galės būti pakeliami į puskarininkio laipsnį ir jiems bus duodama pirmenybė pasilikti aviacijoje liktiniais puskarininkiais.

Mokiniai, baigusieji aukštesniąją mokyklą ir pasirodę tinkamais tarnauti aviacijoje, išbuvę vienus metus minėtoje mokykloje, galės būti siunčiami į karo mokyklą aviacijos karininkais rengtis.

Iš komendantūrų į aviaciją atsiųstieji, bet dėl kurių nors priežasčių į puskarininkių mokyklą nepriimtieji kandidatai, geležinkeliais nemokamai bus vežami namo arba, aviacijos viršininkui sutikus, galės aviacijoje pasilikti savanoriais.

Aviacijos puskarininkių lakūnų ir mechanikų mokyklos statutas paskelbtas 1933 m. Vyriausybės žinių Nr. 426, eil. 2934.

Suinteresuotieji asmens platesnių žinių galės gauti apskričių komendantūrose. Ten gi bus galima gauti ir į mokyklą stoti prašymų ir jų priedų pavyzdžių.

Apskričių komendantų ir aviacijos viršininko nutarimai dėl kandidatų nepriėmimo į mokyklą neskundžiami.

Kariuomenės leidiniai

D. Andrušis, J. Bertulis, Kl. Griauzdė, J. Karosas, V. Kuprevičius, A. Norvaiša, A. Račiūnas, J. Strolia, St. Šimkus, J. Švedas, J. Tallat-Kelpša, A. Vanagaitis. **DAINUOJAM.** Dainų rinkinys kariams, šauliams, moksleiviams ir jaunimui su V. Dapkūno muzikos pradžiamokslu. Turinį tvarkė J. M. Laurinaitis. Kariuomenės štabo spaudos ir švietimo skyriaus leidinys. Kaunas. 1935 m. 152 pusl.

Kiekvieno žmogaus, o ypač lietuvių, gyvenime daina vaidina labai svarbų vaidmenį. Labai dažnai žmogus džiaugdamasis ar liūdnėdamas griebiasi dainos kaip priemonės savo jausmams išreikšti. Retas žmogus nedainuoja. Tačiau vienas dainininkas gali dainuoti, kaip jam patinka.

Mėgsta žmonės ir susibūrę padainuoti. Tačiau šiuo at-

veju jie turi jau laikytis tam tikros garsų tvarkos, vadina- mosios gaidos. O tai be vadovėlio neįmanoma.

Kalbamasis dainų rinkinys duoda 70 dainų žodžius ir gaidas. Dainos pagal turinį skirstomos į šiuos skirsnius: praeitis, nepriklausomybės karas, dabartis, Vilnius, jūra, jaunuomenei, juokas ir liaudies dainos. Kai kurios dainos paimtos iš kitų rinkinių. Bet daug dainų ir naujų, parašytų šiam leidiniui.

Šias dainas parinko tam tikra komisija, kurios pirmininkas buvo plk. lt. J. Laurinaitis, o nariai kompozitorius St. Šimkus, operos dirigentas kompozitorius J. Tallat-Kelpša, 5 pėst. pulko mjr. Raudonikis, karo mokyklos dainavimo mokytojas Kl. Griauzdė ir 2 pėst. pulko kapelmeisteris Gužas. Ši komisija dirbo daugiau kaip metus, kol iš kelių šimtų dainų išrinko geriausias ir jas sutvarkė.

Rinkinio pradžioje yra įdėtas trumpas muzikos pradžiamokslis, iš kurio labai lengva išmokti gaidas skaityti ir susipažinti su svarbiausiais muzikos dėsniais.

Knyga išspausdinta labai dailiai ir gausiai paveiksluota gražiomis vinjetėmis. Viršelis spalvotas.

Sprendžiant iš to, kad dar nebaigus spausdinti daugelis susidomėjo šiuo dainynu, jis turės gero pasisekimo ir netrukus paplis ne tik visoje Lietuvoje, bet ir visur, kur tik yra lietuvių. Jau keli egzemplioriai išsiųsti į Ameriką. Palyginti pigi kaina leis kiekvienam dainos mėgėjui ją įsigyti.

Naujieji leidiniai

F. G. Lebos. **NEKALTŲJŲ KRAUJAS.** Romanas. Iš prancūzų kalbos išvertė Petras Giniūnas. Akc. „Žaibo“ b-vė.

Prancūzų rašytojas F. G. Lebos, kelių romanų autorius, karo priešininkas, žmoniškumo skelbėjas, parašė šį romaną didžiojo karo 20 m. sukakčiai paminėti. Svarbiausias romano veikėjas — atsargos leitenantas Raimundas Privatas, tarptautinės bankų sąjungos direktorius. Palikęs Paryžiuje žmoną ir sūnų, jis vyksta banko reikalais į Naująją Jorką. Jo pavaduotojas Eduardas Lauriotas siunčia paskui jį savo meilužę, kuri Privatą suvadžioja ir pavagia jo turimus vertybinius popierius ir dokumentus. Privatas šiaip-taip grįžta į Paryžių, bet nedrįsta niekam pasirodyti. Jis tampa valkata. Kiti laiko jį žuvusiu. Pagaliau jis ateina pas savo priešą Lauriotą. Šis jį patalpina į dr. Brullso pamišėlių kliniką. Tik po 10 m. jam pasiseka iš šios klinikos pabėgti. Paskui jis įstoja į svetimšalių legioną eiliniu, pasivadinęs Jokūbu Laurentu. Kyla didysis karas. Jis kovoja vakarų fronte, pasižymi Verdano kautynėse, gauna ordiną ir karininko laipsnį. Čia pat kovoja ir jo sūnus jaun. leitenantas Jonas Privatas. Tačiau jis neprisipažįsta tėvas esąs. Pagaliau jie sužeidžiami, patenka į ligoninę, kuri buvo Lauristienės namuose, ir pasveiksta. Pasibaigia karas. R. Privatas viešai iškelia Lauristo suktybes. Lauristas nusišauna. Privatas vėl grįžta į savo šeimą ir senąją direktoriaus vietą. Jis tampa taikos propagandos komiteto pirmininkas, skaito paskaitas apie pasaulinę taiką ir skelbia karą karui.

Romano gale autorius sudeda į veikėjų lūpas visas pasakutiniųjų metų teorijas dėl karo panaikinimo. Tos teorijos visiems jau žinomos iš laikraščių. Deja, praktika pasiliko ta pati. Autorius laiko svarbiausiu pasaulinės taikos veiksmu nusiginklavimą. „Bet nereikia, kaip daugelis kraštų tai tvirtina, kad nusiginkluotų tik viena Prancūzija ir ypatingai pirmutinė“ — sako pats autorius. O toliau jis tęsia: „niekam nepaslaptis, jog karas nėra baigtas dalykas!“. Kadangi Prancūzijos priešas, grįžęs namo, laiko iškelęs visus ginklus“. Tie žodžiai taikomi Vokietijai.

Pagaliau autorius Raimundo Privato lūpomis siūlo įsteigti tarptautinę tarybą dažams bei cheminiams dirbiniams ir karinei aviacijai kontroliuoti ir tarptautinę tarybą pinigams kontroliuoti.

Deja, po to, kai R. Privatas išdėstė savo šeimai pasaulinės taikos metmenis, autorius sako: „Po šitų žodžių, visi galvodami apie idealą, kuris gal būt, niekuomet nebus realizuotas, nuėjo miegoti“. Vadinasi, ir mes galime būti įsitikinę, kad to idealo niekad nepasieksime. Todėl ir šitas taikos šalininkų giriamas romanas niekuo nepadės. Karas buvo ir bus. Pirmą buvo labai pasitikima Tautų Sąjunga. Bet ji dabar apvyllė. Ir reikia sutikti, kad Henrikas Barbusse tikrą tiesą sako: „Geras dalykas Tautų Sąjunga. Bet ji veikia tik tai, ką gali, o ne tai, ką nori“.

Vertimo kalba neblogo. Knyga išleista dailiai, švariai. Verta ją įsigyti ir pasiskaityti.

N. Normantas. **NERVINGUMAS IR LYTINIS GYVENIMAS**. Kaunas. 1935 m. Išleido Sietynas. 64 psl. Kaina 1 lt.

Pastaruoju metu panašių knygelių leidžiama labai daug. Matyt, jos išsimokėdavo leisti, nes yra šios rūšies literatūros mėgėjų.

Kalbamosios knygelės autorius, perskaitęs vieną kitą rusišką ir vokišką knygą, sudurstė brošiūrėlę ir ją išleido. Bet tuščios pastangos. Nieko iš to darbo neišėjo. Nėra čia naudingų patarimų. Nusivils ir šlykštybių mėgėjai, jų čia neradę.

Apskritai, tokios knygelės turėtų būti draudžiamos leisti ir platinti. Doros dėsnių ir taip kiekvienam žmogui žinomi, o specialioms dalykams aiškinti yra gydytojai.

LAISVOJI KLAIPĖDA. Redagavo P. Kupčiūnas. 18 psl. Kaina 75 ct.

Tai vienkartinis leidinys. Be Respublikos Prezidento kalbos, pasakytos pasaulio lietuvių kongrese, yra 7 trumpi straipsneliai apie Klaipėdą ir 3 psl. skelbimų. Yra nemaža ir senų klišių. Šis leidinys nieko nauja neduoda.

MILITARAI APSKATS. Mėnesinis karo mokslų, tautiškosios minties ir latviškos kultūros laikraštis 6 nr. 1935 m. birželis. Vyr. redaktorius plk. Kr. Lūlaks.

Šiame numeryje yra daug rimtų ir įdomių staipsnių. Įdomiausias plk. lt. J. E. Ozolo straipsnis „Pasyvioji valstybės apsauga nuo oro puolimų“.

LIETUVIŠKOJI ENCIKLOPEDIJA. IV tomas V (XLI) sąsiuvinis.

Šiame sąsiuvinyje yra įdėti žodžiai Brandt — Brėslaujos apskr. Ilgesni rašiniai: brangieji akmenys, Brazilija, Brėslauja, Brėslaujos apskritis ir kiti. Prie šio sąsiuvinio pridėti spalvotas brangiųjų akmenų paveikslas ir Brėslaujos apskrities spalvotas žemėlapis.

Redakcijos atsakymai

Civ. tarnautojui P. Žilinskui (8 p. p. muzikantų k-da).

Kartinę pašalpą 2 metų (24 mėnesių) pagrindinės algos didumo, apie kurią Tamsta rašai savo klausime, gali gauti tasai ištarnavęs per 10 metų valstybės tarnautojas (taigi, ir civilinis krašto apsaugos ministerijos tarnautojas), kuris yra atleistas iš tarnybos dėl sunkios neišgydomos ligos, reikalingos nuolatinės kitų priežiūros („Valstybės tarnautojų pensijų ir pašalpų įstatymas“ — Vyr. Žin. Nr. 221, eil. 1443 § 34 p. 1 ir Vyr. Žin. Nr. 490, eil. 3425 §-o 34 p. 1 papildymas — c). Liga, dėl kurios Tamsta skundiesi (priešakinių sugedusių dantų pakeitimas auksiniais, iš kurių trys, griežiant, skauda), vargu ar galima būtų priskaityti prie „sunkios neišgydomos ligos, reikalingos nuolatinės kitų priežiūros“, kaip to 24 mėnesių pašalpai gauti reikalauja įstatymas. Taigi šito nuostato Tamstos ligai pritaikyti negalės. Gal galima būtų pritaikyti įstatymo to paties 34 §-o punktą Z-ą ir jo papildymą c (Vyr. Žin. Nr. 490, eil. 3425), kuriuose nustatyta, jog valstybės tarnautojui (taigi, ir civiliniam krašto apsaugos ministerijos tarnautojui), atleistam iš tarnybos dėl dvasios ar kūno susilpnėjimo ir ištarnavusiam per 10 metų, duodama kartinė pašalpa 1½ metų (18 mėnesių) pagrindinės algos didumo. Jei sveikatai tikrinti komisija (prie vidaus reikalų ministerijos) tokį susilpnėjimą pripažintų, tai 18 mėnesių pagrindinės algos didumo pašalpą galėtų gauti. Sveikatai tikrinti komisijos jokio kūno (ar dvasios) susilpnėjimo nepripažinus, pašalpą galėtų gauti dar tuo atveju (įstatymo str. 37), jei valstybės tarnautojas (taigi, ir krašto apsaugos ministerijos civilinis tarnautojas) būtų atleistas iš tarnybos be jo kaltės (likviduojant įstaigą, mažinant etatus ar kitais atvejais); ši pagrindinės algos didumo pašalpa duodama tiek mėnesių, kiek metų valstybės tarnyboje tarnautojas yra ištarnavęs (t. y., kiek jam tos tarnybos gali būti įskaityta). Tarnyba muzikantų komandoje auklėtiniu negali būti įskaityta į ištarnautą laiką pensijai ar pašalpai gauti, nes auklėtinis nėra valstybės tarnautojas. Taip pat neįskaitoma civiliniam kr. ap. m-rijos tarnautojui ne karininko vietoj ir laikas, jo tarnautas būtinuojo karo tarnyboje. Pašalpos mokamos ne iš karto, bet dalimis, t. y. kas mėnuo.

I. Tamstos projektas pasiūstas ginklavimo valdybai.

V. p. Grigalavičiui. Tamstos nurodomi šaudymo mokymo būdai kariuomenės dalyse praktiškai vartojami, todėl rašinio nedėsimė.

S. P. Atsargoje būnant aukštesnio laipsnio gauti negalima.

Viršilai Grigonii. Naujasis liktinių puskarininkių atlyginimo įstatymas panaikina seną virštarnybinių puskarininkių įstatymą „tik tiek, kiek jis liečia jų atlyginimą, o visa kita palikta taip, kaip buvę, taigi, ir liktinių puskarininkių palikimo tolesnei tarnybai tvarka. Savaimė suprantama, jog naujam liktinių puskarininkių atlyginimo įstatymui pradėjus veikti ir ypač paskelbus dabar karių pensijų įstatymo pakeitimą, kuriuo, tarp kita ko, sutvarkomas liktinių puskarininkių pensijų reikalas, greičiausiai turės būti pakeista ir jų priėmimo tarnybon ir atleidimo iš tarnybos tvarka. Neribotai tarnauti, be abejo, nebebus galima: bus, tur būt, nustatyta amžiaus riba. Visa tatau turės būti sutvarkyta karių tarnybos įstatymo, kurio projektas, berods, jau paruoštas.

Galvosūkių 30 nr. sprendimas

Be ištvermės vergu liksi

Gerai išsprendė: 1) v. p. Gelžinis (4 p. p.), 2) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.), 3) v. p. A. Pliauskys (I p. div. št.), 4) ats. vachm. Rimkūnas (K.), 5) ats. vyr. pusk. Vaitiekūnas (K.), 6) vet. pusk. Bačinskas ir vet. pusk. Švedas (4 art. p.), 7) v. p. B. Palskys (7 p. p.), 8) eil. V. Raugas (ryš. b.), 9) J. S. (K. t. št.), 10) J. Lebionka (Ššl.), 11) eil. V. Petrauskas (4 p. p.), 12) j. k. A. Šlapaitis (7 p. p.), 13) J. Astauskas (Pvlk.).

Už pereitojo rato laimėtas pirmąsias vietas gauna: 1) vyr. pusk. A. Pliauskys A. Smetonos „Pasakyta — parašyta“, 2) vyr. pusk. Gelžinis ats. plk. J. Petruičio „Didysis karas“ I d., 3) eil. V. Raugas A. Valatkaičio „Plaukymas“, 4) vyr. pusk. J. Zapkus Liūnės Janušytės „Ant ko ir pasirašau“, 5) eil. Vl. Petrauskas Vl. Andriukaičio „Martynas Skroblas“.

Galvosūkis Nr. 34

(Vert. 1 tšk.)

1. Paukštis. 2. Afrikos upė. 3. Lietuvos miestelis. 4. Slėptuvė. 5. Priešas. 6. Sportininkas. 7. Europietis. Iš pirmųjų ir trečiųjų žodžių raidžių gaukite žymų XVII amž. lietuvių karo vadą. J. Lebionka

Valst. Centr. Knyg. Taisymas
Laisvės al. 29
2. K a u n a s

„NAS“

Prenumeratos kaina: 25 lt. (sios tarnybos ir atsargos karininkams — 25 lt.; karininkams studen-
tams, kariūnams, puskarininkiams ir kareiviams — 12 lt.;
civiliams tarnautojams kareivių vietose 18 lt.; civili-
liams — 30 lt. Užsieny dvigubai.

Redaguoja plk. lt. Vytautas Steponaitis.
Leidžia Kar. Št. Spaudos ir Švietimo Skyrius.

Adr.: Kaunas, „Mūsų Žinynas“.

Jau XVI metal gyvuoja

„KARYS“

Kas tik vieną „Kario“ numerį gavo pamatyti, tas jau niekad nebesiskyrė su „Karia“, nes „Karys“ yra įdomus, pigus ir gausiai iliustruotas savaitinis karių laikraštis. Kaina: 12 mėn. — 8 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt., 1 mėn. — 1 lt.

Adr.: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“.